

**IDENTITET SLUŽAVKE MALOGA ISUSA
U SVJETLU OBNOVLJENIH KONSTITUCIJA
DRUŽBE SESTARA SLUŽAVKI MALOGA ISUSA**

R E F E R A T I

*XVIII. REDOVITOGA GENERALNOG KAPITULA
DRUŽBE SESTARA SLUŽAVKI MALOGA ISUSA*

Lužnica, 9. – 18. travnja 2012.

ZAGREB, 2012.

Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija

REFERATI

Za internu uporabu

Nakladnik

VRHOVNA UPRAVA DRUŽBE

Sestara Služavki Maloga Isusa

10 000 ZAGREB, Naumovac 12

Zagreb, 2012

Odgovora

s. M. Radoslava Radek

vrhovna glavarica

Priredila

s. M. Ana Marija Kesten

Tisak

„Naša djeca, tiskara d.d., Zagreb

Naklada

120 primjeraka

Uvodna riječ

Na XVIII. redovitom Generalnom kapitulu Družbe sestara Služavki Maloga Isusa, održanog u *Marijinom dvoru* u Lužnici od 9. do 18. travnja 2012., održana su tri referata na temu: *Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa*.

U radnom dijelu Kapitula referate su održale:

1. **s. M. Sandra Midenjak**, na temu: *Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa; Lik i osobnost Služavke Maloga Isusa i formacija Služavke Maloga Isusa*

2. **s. M. Admirata Lučić**, na temu: *Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa*

3. **s. M. Irena Olujević**, na temu: *Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa; Služavka – Poglavarica*

Sestre sudionice Kapitula u izlaganjima navedenih referata prepoznale su veliko blago u njihovim sadržajima, te je Kapitul donio odluku i povjerio novoj Vrhovnoj upravi Družbe zadatak da referate s Generalnoga kapitula pripremi i dostavi ih svim zajednicama.

Želimo ih podariti svim sestrama u Družbi na dar u *Godini vjere* za 122. rođendan Družbe.

Preporučujemo da se prema ovim referatima na razini provincija održe duhovne obnove kako bi svaka sestra mogla dublje doživjeti osobnim darom Poruke XVIII. Generalnoga kapitula.

Zahvaljujemo sestrama koje su uložile veliki trud oko pripremanja *REFERATA* te s velikom ljubavlju prenijele sestrama sudionicama Kapitula važnost izgradnje našega identiteta.

U ovoj *Godini vjere* neka nam oni budu dragocjeno sredstvo na putu izgradnje i svjedočenja identiteta Služavke Maloga Isusa u svetoj Crkvi.

s. M. Radoslava Radek,

vrhovna glavarica

IDENTITET SLUŽAVKE MALOGA ISUSA U SVJETLU OBNOVLJENIH KONSTITUCIJA

Lik i osobnost Služavke Maloga Isusa i formacija Služavke Malog Isusa

UVOD

Kad smo se sastale u generalnoj kući na dogovor o referatima za ovaj Generalni kapitul, vrhovna uprava je predložila okvirnu temu: **IDENTITET SLUŽAVKE MALOGA ISUSA U SVJETLU OBNOVLJENIH KONSTITUCIJA**, i nama trima dodijelila pojedinačne teme da ih obradimo za ovaj naš zajednički susret slavljena Generalnog kapitula. U ovoj okvirnoj temi meni je zadano obraditi, ili ocrtati **Lik i osobnost Služavke Maloga Isusa i formaciju Služavke Malog Isusa**. (Gledajući Konstitucije i Direktorij to bi obuhvaćalo 2., 3., 4., 5., 10., 11. i 12. poglavlje naših Konstitucija, a paralelno i Direktorija, jer oni čine jednu cjelinu.)

Tema, koju sam dobila, je zaista zanimljiva, konkretna i bliska. Bilo mi je drago o ovome čitati i razmišljati, premda je teško izreći ono najbitnije.

Temeljno polazište mog razmišljanja svakako je Sveto Pismo i duh Utemeljitelja, zatim Konstitucije i Direktorij, i komentari i prilozi sestara koji su napisмено dani nakon zajedničkog čitanja i razgovora. Zatim, mnogo dobrih i kvalitetnih knjiga koje sam pročitala u cjelini ili djelomično i njima se, u pripremanju ove teme, koristila.

Naša je, dakle, tema „Identitet Služavke Malog Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija“. Tu su ključne dvije riječi: Identitet i Konstitucije. Konstitucije kao duhovni put koji označuje temeljna usmjerenja Služavke

Maloga Isusa, dovoljno jasan i precizan da po njima može upravljati svoj hod i usklađivati svoj život. Konstitucije su nam darovane da ih prihvatimo i da ih živimo u poniznosti, gorljivosti srca i poslušnosti duha. Jer „pravilo ne vrijedi po tome što jest ili što proglašava, nego po tome koliko se po njemu živi. Lijepo neživljeno pravilo ostaje mrtvo slovo. Nesavršeno pravilo koje se dobro živi postaje Duh i Život. Pred Bogom nisu pravedni slušatelji, nego vršitelji Zakona.“ – (*Bog u srcu grada*, brat Piere –Marie Delfieux.)

IDENTITET

Identitet! Što je to? Da li je to nešto važno i koliko je važno? Da li ga posjedujemo?

Imamo:

Osobni identitet – to je ono što jesi; to je skup osobina po kojima se definiraš, odnosno predstavljaš.

Zajednički identitet – to je način na koji se zajednica predstavlja javnosti. Sadržan je u skupu osobina u kojima se ona identificira.

U razmišljanju o ovoj temi naišla sam na knjigu p. Mihaly Szentmartonia, *Naći sebe tražeći Boga*, koja naširoko razmišlja o identitetu.

Identitet je, kaže autor knjige, složena, multidimenzionalna pojava. Postoje različiti vidovi identiteta. Psiholozi se trude rasvijetliti različite aspekte ove stvarnosti. Danas se najčešće piše i govori o **psiko-seksualnom identitetu**, tj. kako osoba vidi sebe kao muškarca, odnosno kao ženu. Sve više se ističe važnost **psiko-socijalnog identiteta**, tj. kako osoba doživljava svoj položaj u društvu. Govori se o **psiko-afektivnom identitetu**, tj. kako osoba percipira sebe u odnosu na druge ljude. Često se postavlja pitanje i oko **nacionalnoga identiteta**. Međutim, vrlo rijetko se govori o **duhovnom identitetu** osobe, premda ovaj vid identiteta uokviruje i spaja u skladnu cjelinu sve ostale vidove našega identiteta u perspektivi Božje namisli o čovjeku.

Formiranje identiteta je dinamičan proces koji nije uvijek linearan, nego poznaje i kritične trenutke. Identitet nije nešto što se posjeduje, nego je trajan dio nas pa ima svoju povijest, i svoje krize.

Identitet znači odgovor na pitanje „Tko sam ja?“ To je skup predožaba i osjećaja prema samome sebi. Osobna se zrelost oslanja na duhovni identitet koji u sebi spaja sve dimenzije drugih identitete.

Tako se u **duhovnom identitetu** spajaju:

- **Religiozni identitet** – koji se temelji na spoznaji da me je Bog stvorio i stalno me poziva, da on utemeljuje moj život, i da se čitav svijet i moj život nalaze u Božjim rukama.

Religiozni identitet odražuje vjerničko lice a ostvaruje se putem izgradnje mentaliteta vjere, tj. sklada misli i djelovanja u određenim situacijama tj. životom očiju uprtih u Boga.

- **Asketski identitet** – se temelji na spoznaji da je Božji poziv uvijek samo ponuda, što znači da Bog računa na našu slobodnu suradnju. Naš odgovor na Božji poziv očituje se kao život po Božjim zakonima. Bog nam daje slobodu da biramo svoj životni put kojemu želimo ostati vjerni do kraja, znajući da smo Bogu odgovorni za svoj život.

Asketski mentalitet odražuje kreposno lice a ostvaruje se putem duhovnih vježba i discipline života da bi se došlo do vlastite slobode, tj. do slobode za Boga i slobode od uvjetovanosti i ovisnosti.

- **Nadnaravni identitet** – temelji se na spoznaji da smo ljubljena djeca Božja iz čega se rađa svijest vlastitog dostojanstva, vlastite jedinstvenosti, i spoznaje da nad našim životnim putem bdije dobri Bog, da se ništa ne događa slučajno, nego je sve slijedi nit Božje providnosti.

Nadnaravni identitet odražuje produhovljeno lice, a uvježbava se i ostvaruje osobnom molitvom koja je uzdignuće duše k Bogu kroz prošnje, blagoslove, zahvale i hvale.

- **Karizmatički identitet** – se temelji na spoznaji da je Bog svakoga stvorio za neko zvanje, koje otkrićem toga dara postaje poslanje. Iz ovoga se rađa spremnost na služenje i žrtvovanje sebe za druge, znajući da smo odgovorni za sve ljude koji nas trebaju.

Karizmatički identitet odražuje odgovorno lice, a ostvaruje se prihvaćanjem i razvijanjem svojih talenata. Karizme su milosti Duha Svetoga koje koriste Crkvi i pojedincu.

- **Kreaturalni identitet** – temelji se na spoznaji da čovjek nakon istočnog grijeha nije više onakav kakvog ga je zamislio Stvoritelj. Nakon te bolne spoznaje zna da nije dostatan sebi ovdje na zemlji i da mu je potreban Spasitelj.

Kreaturalni identitet odražuje ponizno lice, a izgrađuje se prepoznavanjem svojih mana i kajanjem za njih putem sakramentalne ispovijedi, očiju uprtih u Božje milosrđe.

- **Mistični identitet** – temelji se na spoznaji da nas Bog voli unatoč našim grijesima i slabostima i da sam postaje čovjekom da uspostavi poremećeni odnos s Bogom, donosi nam oproštenje grijeha i daje nam jamstvo da smo ljubljena djeca Božja. Po ovom iskustvu da nas Bog bezuvjetno voli, vjernik ispovijeda da nas ništa ne može rastaviti od ljubavi Božje, a to se očituje kao posebna ljubav prema Isusu Kristu.

Mistični identitet odražuje zaljubljeno lice, a ostvaruje se putem pronalaženja osobite ljubavi za Isusa kakvog ga poznajemo u Evanđelju: Isusa dobrog pastira, siromašnog Isusa, milosrdnog Isusa, patnika Isusa. Sredstvo za stjecanje ovog identiteta je redovito promatranje toga lica očiju uprtih u Isusa patnika.

Želimo li znati koji je identitet Služavke Maloga Isusa? Kako se ugrađujemo u tkivo Crkve? Po čemu smo prepoznatljive i jedinstvene? Morat ćemo znati dati odgovor na pitanje: tko je naš Bog? Koje su naše dominantne kreposti? Kako doživljavamo vlastitu veličinu? Kako otkrivamo i živimo životno poslanje? Koje su naše slabosti i mane i koja je naša ljubav? Ovaj hod nije plod automatskog razvoja nego aktivne ljudske suradnje s milošću. Formiranje identiteta je plod osobnog napora i sustavnog rada na sebi.

Identitet posjedujemo na temelju odluka koje donosimo kroz naš čitav život i s kojima određujemo smjer i stvaramo jednu životnu priču. Ono što činim sada, danas, mora imati svoj smisao u svjetlu onoga što sam ranije činila. Moj život ima jedan slijed. Naša vjera potvrđuje da je čitav ljudski život odgovor na Božju želju da sudjelujemo u Trojstvenom životu. Odgovarajući na taj Božji poziv otkrivamo tko smo.

SLUŽAVKA MALOG ISUSA – LIK I OSOBNOST

Svaka redovnička zajednica ili duhovni pokret u krilu Crkve izraz je evanđeoskog nadahnuća. Različiti duhovni pokreti ili duhovne družbe istaknut će jednu ili više dimenzija Božjega djela, uglavnom onu čiji je nedostatak u krilu Crkve najuočljiviji u određenom povijesnom trenutku. U tom općem okviru duhovnih pokreta nalazi se i naša družba, Družba sestra Služavki Maloga Isusa.

Kod većine redovničkih družbi u nazivu su sadržane osnovne smjernice duhovnosti zajednice. Tako je i s imenom naše družbe: SLUŽAVKE MALOGA ISUSA. Duhovnost je cjelina koju sačinjavaju pogled na svijet, motivacije, ciljevi, praktične opcije i praktično uređenje življenja. Duhovnost je egzistencija utemeljena i življena na darovima Duha.

„Kad je Bog htio svijetu pokazati koliko ga neizmjerljivo ljubi, onda nije našao ništa tako drago, tako nježno kao malo djeteta.“ *Konst. I. poglavlje*

Otac čovječanstva i svemira daje svojega Sina jedinca u obliku nemoćnog djeteta kao zalag ljubavi kojom ljubi svijet. U malom Djetetu Stadler doživljava najdivnije djelo očitovanja Božje ljubavi. Bog se lišio moći i vlasti i obukao se u siromaštvo i nježnost i leži bespomoćan u jaslama na slami. „Oplijeni sam sebe, uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan.“ (Fil 2,6-8) Utemeljitelja je duboko takla ta neizmjerljiva Božja ljubav prema čovjeku. U svojim se razmišljanjima stalno zadržavao u betlehemskoj štalici, u meditiranju otajstva Utjelovljene ljubavi. Spasitelj dolazi u noći, u siromaštvo i svojim dolaskom na zemlju mijenja svijet. Kao odgovor na otajstvo Utjelovljenoga Boga koji je radi nas i radi našega spasenja uzeo narav sluge, postao nemoćan i siromašan, da bi služio grešnicima i siromasima, mi, Služavke Maloga Isusa, želimo nasljedovati Isusa Krista, po nadahnuću Duha Svetoga. (Konst,1.)

SLUŽAVKE SIROMAHA ILI SLUŽAVKE MALOGA ISUSA

Siromah = Maleni Isus. To je za Stadlera bilo posve isto, jer je dobro i sasvim ozbiljno uzeo Isusovu poruku: „Štoga god ste učinili jednom od ovih najmanjih, meni ste učinili“. Zato sestrama daje to ime „neka se i imenom

opomenu da služeći siromašnoj djeci služe samom Malom Isusu.“ (Stadlerovo pismo Visokoj Vladi) Tako se u Stadlerovu srcu rodila ljubav za najmanje, nazvana Služavke Maloga Isusa. Imajući na umu Isusovu potpuno ovisnost o Mariji, Stadler daje svakoj služavki ime Marija da ga nosi uz svoje osobno ime. Time je htio označiti lik i ulogu svake služavke, da u Mariji ima uzor prve i najsavršenije Služavke Maloga Isusa.

Služenje je biblijsko-teološka kategorija s kristološkim utemeljenjem: „Ljubav prema Bogu je naše osnovno raspoloženje i po njoj služimo nejakoj i zapuštenoj siročadi, nevoljnicima i patnicima.“(*Konstitucije*). Služenje je najprije dar Božji, a onda zadatak. Isus je cijelim svojim djelovanjem objavio sebe kao onoga koji je došao služiti. On je objava Boga koji služi ljudima, posebno siromašnima, gladnima, napuštenima i ožalošćenima. Pravo služenje je služenje Bogu u čovjeku. Za svaku Služavku Maloga Isusa služenje je dar i zadatak. Najsposobnija oznaka služavke jest spremnost na služenje. To je prvi znak prepoznavanja Služavke Malog Isusa. Isus od svojih učenika traži služenje do skrajnih granica, do davanja života za druge. (usp. 2Kor 4,7; Iv 12, - 26) Jesmo li spremne živjeti zadano?

Služenjem se očituje vrhunac Božje ljubavi za čovjeka i čovječanstvo, što je Bog pokazao u Utjelovljenju. To služenje čovjeku je i izvor proslave Sina Božjega. Služenje je osnovna odrednica Isusova identiteta i najočitiji izraz poslušnosti volji Očevoj. Isus svoje poslanje izriče jednom kratkom rečenicom: “Nisam došao biti služen, nego služiti.“(Mk10,45) Duhovnost utemeljena na služenju najbolji je garant uspješnog apostolata i vremenske trajnosti.

Temelj naše Družbe je u Utjelovljenju Sina Božjega, u Božjoj ljubavi prema čovječanstvu koja hoće ljude privući „konopcima ljubavi“ (Hoš 11,4), a ne straha - (ovako se htjede roditi onaj koji hoće da ga ljube, a ne da ga se boje – piše na našoj medaljici.)U ozračju Božjeg silaska k nama gubi se strah, a povjerenje i ljubav stupaju u prvi plan kao odrednica odnosa s Bogom. I mi smo pozvane na „utjelovljenje“ tj. produživati Isusovu kategoriju malenosti i malenkosti u vremenu i prostoru danas. „Tko prihvati ovo dijete u moje ime, mene prihvaća,“ (Lk 9,48) Ne kaže kao da mene prihvaća, nego je direktan i jasan. Isus se poistovjećuje s malenima, s potrebnima i zapuštenima. Ovdje princip Utjelovljenja dostiže svoj vrhunac. Prihvatiti „dijete“ znači prihvatiti poniznost i služenje. Tako svako ispravno služenje čovjeku jest služenje Malom Isusu. Onaj tko nije spreman prihvatiti najmanje, ne prihvaća samoga Isusa. To je identitet služavke malog Isusa.

U „biti dijete“ pred Bogom i u „služiti djeci“ u ime Božje stoji vrhunac Novozavjetne biblijske duhovnosti koja duboko određuje duhovnost Družbe sestara Služavki Malog Isusa.

U knjižici *Duhovnost služavki Maloga Isusa* dr. don Marinka Vidovića nalazimo jezgrovito i jasno opisano sve ono što je Utemeljitelj, kroz imena i nazive, htio naglasiti za duhovnost Služavki maloga Isusa. Možemo se kratko podsjetiti na te bitne odrednice naše duhovne baštinjenosti.

U poslanju i duhovnosti Služavke Maloga Isusa nalaze se i **tri toponima** s izrazitim teološkim značenjem koja određuju i lik i vrljedonosni slijed u duhovnosti Služavke Malog Isusa.

U **Betlehemu**, mjestu silaska na zemlju, objelodanjuje dokle je spreman ići u svojoj brizi za čovjeka. Betlehem je mjesto Božje providnosti, traženja i prepoznavanja Boga od priprostih srdaca, mjesto svjetla, anđeoskog pjeva, radosti i veselja. Betlehem je „kuća kruha“, sirotište za žensku djecu i kuća matica Družbe. Ovo ime duboko određuje ponašanje svake Služavke Maloga Isusa, čije je drugo ime Betlehemka. Biti u radosnoj službi svakome tko je u potrebi, dijeliti svoj kruh, biti kuća kruha za potrebne, čvrsto se pouzdavati u Providnost, sve su vrijednosti koje trebaju obilježavati Služavku Maloga Isusa.

Ime **Egipat** je višeznačan u Bibliji. U NZ se spominje kao mjesto utočišta i zaštite od nevolje. Utemeljitelj upravo uzima ovo značenje: kao što je Egipat udomio dijete Isusa u vrijeme Herodova progona, tako i Družba i svaka Služavka treba biti dom, zaštita i sklonište svima koji na bilo koji način trpe. U ovom smislu Utemeljitelj i osniva ubožnicu za siromašne za siromašne starice i naziva je Egipat. U ovom pojmu se krije borba protiv bilo kojeg oblika zla i podrška svega što je dobro i što je za čovjekovu izgradnju.

U **Nazaretu** je Isus u okružju Sv. Obitelji gdje je proveo prve godine zemaljskog života. Nazaret ga je toliko odredio da su ga i nazvali Nazarećanin. U Družinom rječniku spominjanje Nazareta spojeno je s rastom i odgojem u zajedništvu s Isusom, s obiteljskim ozračjem u Družbi i sa životnošću zajednice, koju ne čine već zreli i dogotovljeni članovi, nego su pozvani na rast, na životni dinamizam po kojem se u obiteljskom ozračju čovjek oblikuje usvajajući Isusovu životnu opciju.

Utemeljitelj je bio veliki poznavatelj i veliki ljubitelj Biblije. Iz Biblije se rađa sve što je vezano uz Družbu. Sva imena koja Družba koristi

kao sheme svoga doživljavanja i življenja svoje karizme izrazito su biblijska. Po njima je i duhovnost i lik Služavke Maloga Isusa duboko biblijski i kristocentričan, nastavlja otajstvo Utjelovljenja. Sve ovo poziva Služavku i pomaže joj da se može lakše suobličiti Kristu, što je njen osnovni poziv i zadatak.

I za **zaštitnike** Družbe Utemeljitelj bira biblijske likove: **Marija, Josip, Ana i Rafael.**

Marija je model, uzor, i oblik življena Služavke Maloga Isusa. Služavka jest Služavka ukoliko prima, sluša, slijedi i utjelovljuje Božju Riječ, kao što je to Marija činila. Marija je i posrednica pred Isusom. I Služavka Malog Isusa ima zadatak riječju i primjerom privoditi ljude poslušnosti Isusu, služenju jedinom istinskom posredniku i otkupitelju čovjeka. Služavka Malog Isusa, dragovoljno izabravši djevičanstvo kao oblik svoga življenja, izabire i duhovno majčinstvo tipa Marije, majčinstvo koje rađa, njeguje i čuva Isusovu braću.

Mariji je prirođena bliskost s tradicijom, ali s onom tradicijom koja znači nastavak života. Marija je bila povlaštena jer je kao stvorenje bila izabrana za izvanrednu službenicu spasenja. Njezina poniznost dopušta da joj život bude savršeno prožet Riječju Božjom koju je ona začela, ne samo u svom krilu nego i u svom srcu. Crkvena predaju promatra Mariju kao onu koja je shvatila puni smisao svake riječi i svakog događaja. Ona je uzor prosvijetljene poslušnosti jer se pita kako će se ostvariti događaji koji su joj naviješteni. Takav njezin stav čuvarice događaja u svom srcu čini Mariju sposobnom da bude otvorena pozivu trenutka. Njezin spreman odgovor „Evo službenice Gospodnje“ otvorio je njezino djevičansko krilo vječnoj Riječi Očevoj. U istom je času pokazala svoju vjernost pozivu trenutka: spremno je pošla na put u gorje rodici Elizabeti. Njoj anđeo nije rekao neka pođe u gorje kod svoje rođakinje, već samo kako je njezina rođakinja u blagoslovljenom stanju. Isto tako i na svadbi u Kani. Nitko nije Mariji spomenuo da nemaju vina, već je sama procijenila u kakvoj se teškoj situaciji nalaze mladenci. Ona je to učinila jer je bila budna, otvorena duha i srca te vjerna pozivu trenutka. Zbog toga je bila sposobna uočiti stanje i riješiti teškoću.

Drugi zaštitnik Družbe je **sv. Josip**. Svaka Služavka Malog Isusa u svom djevičanstvu zaručnički se stavlja pod zaštitu sv. Josipa koji je respektirao, čuvao i štutio Marijino djevičanstvo. On je pravi i zaštitnik sirotinje i onih koji ne mogu priskribljivati sredstva za život. Svaka sestra, kao i Družba u cjelini, slijedi Josipa u brizi, zaštiti i njezi potrebnih kao i priskribljivanju sredstava za sirotinju. Josipovska duhovnost se vidi i u

povjerenju u Providnost, što Utemeljitelj stavlja na srce svakoj Služavki Družbe.

Treći zaštitnik je **sv. Ana**, čije je štovanje u Družbi vezano uz znak zahvalnosti za njezin zagovor za otvaranje prvog sirotišta i briga za stare, bolesne i nemoćne.

Eshatološka budućnost onih koji slijede Isusa vezana je uz njihovo ponašanje prema gladnima, žednima, starima, nemoćnima, žalosnima, tj. ugroženima svake vrste. „Bio sam gladan..., žedan..., gol..., „ (Mt 25,34-40) Služavke na toj liniji žele svjedočiti Božju prisutnost.

Četvrti zaštitnik Družbe je **sv. Rafael**, na čiji je dan Družba osnovana. Rafael predstavlja ne samo vodiča na putu, čuvara i izbavitelja iz neprilika, nego predstavlja i anđela života, ljubavi i zagovora, borca protiv zloduha. Stavljanjem pod Rafaelovu zaštitu, Družba izriče potrebu Božjeg vodstva, izbjavljenja iz neprilika, zaštite i lijeka, putokaza i posrednika do životne sreće.

Sve ove biblijske osobe izabrane kao zaštitnici Služavkama Maloga Isusa, ujedno su i model i uzor osobnoga ponašanja u konkretnosti svagdašnjeg života sestrama u vremenu i prostoru kojemu pripadaju.

KOJE VREDNOTE ŽIVI SLUŽAVKA MALOGA ISUSA

U našim Konstitucijama br. 2. piše „***ljubav prema Bogu je naše osnovno raspoloženja i po njoj služimo...***“.

Bog prvi ljubi, i to tako da daje, ne bilo što nego daje svoga jedinorođenoga Sina. Sin ljubi tako da daje sama sebe. Služavka je pozvana da slijedi Isusa, da prihvati ljubav koju joj Bog daje prvi. Utemeljitelj kaže da se „Služavkama Maloga Isusa pristoji da gore od ljubavi prema Isusu.“ Svaka bi Služavka trebala poput Marije, u srcu čuvati sjećanje na tu ljubav, koja će je malo pomalo zahvaćati, izgrađivati, ujedinjavati. Neprestano prihvaćanje njegove ljubavi to je prvi zadatak Služavke, budući da je njemu posvećena. Ljubio nas je darom svoga života, zauzvrat ga možemo ljubiti jedino darom svega svoga života. Ako tvrdimo da slijedimo put ljubavi po uzoru na Krista, ne možemo tvrditi da ljubimo Boga koga ne vidimo ako ne ljubimo sestru i brata čovjeka kraj sebe. Budući da je ljubav punina Zakona

potrebno je da se u svakom momentu preispitujemo koliko ljubimo, jer će nam se suditi po ljubavi. Služavko, pozvana si da ljubiš bez prestanka, nepodijeljeno i bez mrmljanja. Ljubi sebe ponizno i ponosno, ljubavlju kojom te Bog ljubi, ljubi svoga bližnjega kao samu sebe. Ljubi tako da više ne tražiš samu sebe i živjet ćeš najsretniji život i ljubav će Božja postati vidljiva kroz tebe.

Sveti Augustin je rekao:

Ljubi i čini što hoćeš.

Šutiš li, šuti iz ljubavi.

Govoriš li, govori iz ljubavi.

Ispravljaš li, ispravlja iz ljubavi.

Opraštaš li, opraštaj iz ljubavi.

Imaj u dnu srca korijen ljubavi.

Iz toga korijena može izaći samo dobro.

Svaka redovnička zajednica – Družba, po svojoj karizmi, ima vlastitu tradiciju, oblike života i upravljanja životom koji su označili stil redovničke zajednice, te duhovnu fizionomiju proizašlu iz povijesti njezinih svetih članova.

Stoga, iz svega ovoga do sada rečenoga proizlazi da Služavka Maloga Isusa treba biti urešena dvjema fundamentalnim vrednotama, a te su: LJUBAV I PONIZNOST, odnosno SLUŽENJE. To su ljepote koje trebaju resiti lik i osobnost Isusove sljedbenice, Služavku Maloga Isusa.

SLUŽAVKA MALOGA ISUSA - NJENA FORMACIJA, ODGOJ

Što je to, ustvari, odgoj, i koja je njegova definicija?

Postoje razne definicije odgoja. Evo samo nekih:

„To je uvođenje u stvarnost, u cjelokupnu stvarnost“ (Jungmann)

„To je neprekidno rađanje“ (S. De Giacinto).

To je proces kojim odrasli pomažu, podržavaju i vode one koji su novi u zajednici tako da se novi sve jasnije okreću i usmjeruju prema cilju.

Svako vrijeme ima neku svoju definiciju, i svako vrijeme ostavlja svoj trag u odgoju i zato ga nije lako opisati riječima. Stoga se radije opisuje tumačeći ciljeve odgoja. „Pravi odgoj ide za izgradnjom ljudske osobe u vidu njezine konačne svrhe i u vidu dobrobiti društva kojega je čovjek član i u čijim će funkcijama kao odrasla osoba sudjelovati.

U našem Odgojnom planu piše da je središnji cilj odgojnog hoda pripremanje osobe za potpuno posvećenje sebe Bogu u nasljedovanju Krista, u službi poslanja. Reći „da“ na Gospodinov poziv preuzimajući u prvom licu dinamizam rasta zvanja nezamjenjiva je odgovornost svakog pozvanog, koji mora otvoriti prostor vlastitog života djelovanju Duha Svetoga; to znači velikodušno proći odgojni put, prihvaćajući s vjerom posredovanje koje nude Gospodin i Crkva. Odgoj, prema tome mora doseći osobu u dubini, tako da svako njezino držanje ili pokret, u važnim trenucima i u redovitim životnim okolnostima, mogne objaviti njezinu punu i radosnu pripadnost Bogu. Budući da se cilj posvećenoga života sastoji u suobličenju Gospodinu Isusu i njegovu *posvemašnjom žrtvovanju*, odgoj mora težiti tome. Radi se o putu postupne asimilacije Kristovih osjećaja prema Ocu. Ako je to svrha posvećenoga života, metoda koja pripravlja za nju morat će preuzeti i izražavati značajku ukupnosti. Morat će biti odgoj cijele osobe, u svim vidovima njezine individualnosti, u ponašanjima kao i u nakanama. Jasno je da, upravo, zbog njezine težnje za preobrazbom cijele osobe, *odgojno zalaganje ne prestaje nikada*. Treba, naime, da posvećenim osobama budu do kraja ponuđene prigode rasta u pristajanju uz karizmu i uz poslanje vlastite Ustanove.

Odgoj će, da bi bio potpun, obuhvatiti sva područja kršćanskoga života i posvećenoga života. Stoga treba predvidjeti ljudsku, kulturnu, duhovnu i pastoralnu pripravu, poklanjajući punu pažnju promicanju skladne integracije raznih vidova. Početnom odgoju, shvaćenom kao proces koji se odvija prolazeći kroz sve stupnjeve osobnog sazrijevanja – od psihološkog i duhovnog do teološkog i pastoralnog – treba rezervirati dovoljno dugo razdoblje. (*Vita consecrata* 65).

Budući da odgoj mora biti i zajedničarski, (...) njegovo povlašteno mjesto je zajednica. U njoj se događa inicijacija, napor i radost življenja zajedno. U sestrinstvu svatko uči živjeti s onim koga je Bog stavio uza nj, prihvaćajući njegove pozitivne i negativne karakteristike i ujedno različitosti i granice. Napose, uči se dijeliti s drugima darove primljene za izgradnju svih, jer „svakome se daruje objava Duha na zajedničku korist“ (1Kor 12,7) (Vita conseceata 67).

Trajni odgoj je unutrašnji zahtjev redovničkog posvećenja, budući da zbog ljudskih granica posvećena osoba neće nikada moći smatrati da je potpuno izradila onoga novoga čovjeka koji doživljava u sebi, u svakoj životnoj prigodi, Kristove osjećaje. Početni se odgoj, prema tome, mora spojiti s onim trajnim, stvarajući u subjektu odgoja raspoloživost da se dopusti odgajati u sve dane života (Vita consecrata 69).

Jesmo li mi, oni koji odgajamo, „odgojivi“? Jesmo li spremni staviti u pitanje naš način odgajanja, priznati svoje nedostatke i nešto izmijeniti? Ako nismo, onda nismo i sposobni za odgajanje drugih.

DIMENZIJE TRAJNOG ODGOJA

Životni prostor današnjeg čovjeka omeđen je suvremenim sredstvima masovnih komunikacija. Naše je društvo pluralističko u kojemu svatko može izabrati svoj sustav vrijednosti. Sve to uvjetuje opasnost da se izgubi ravnomjernost i sklad između praktičnih znanosti koje sve brže napreduju, s jedne strane, i razvoja teološkoj i filozofskoj formaciji čovjeka, s druge strane. Nastaje nerazmjer u razumijevanju čovjekove naravi i njegova odnosa prema Bogu i prema svijetu. Posljedica svega toga je stjecanje lažne sigurnosti u čovjekovo gospodstvo nad fizičkim svemirom, dok se s druge strane javlja sve veća nesigurnost u moralnom prosuđivanju. U takvom svijetu svjedočanstvo redovničkog života može biti od osobite pomoći za uspostavljanje ravnoteže duha. Novi napredak i nove spoznaje stavljaju redovničke zajednice pred nove zahtjeve. Koncil poziva Crkvu i redovništvo *da uskladi vjernost božanskoj tradiciji s prilikama i potrebama vremena u kojima živi i djeluje*. Treba mudro razlikovati ono što spada na nepromjenljivo i od onoga što je posljedica ljudskih odluka. Pred očima nam mora biti živi Krist, živi Bog koji nam daje život u svako vrijeme.

Ako je subjekt odgoja osoba u svim razdobljima života, svršetak odgoja je ukupnost ljudskoga bića, pozvanog da traži i ljubi Boga „svim srcem, svom dušom i svim snagama“ (Pnz 6,5) i bližnjega kao samoga sebe (usp. Lv 19,18; Mt 22,37-39). Ljubav prema Bogu i braći je moćni dinamizam koji može trajno nadahnjivati hod rasta i vjernosti. Život u duhu ima svoje prirodno prvenstvo. U njemu posvećena osoba ponovno nalazi vlastiti identitet i duboku mirnoću, raste u pažnji prema svakodnevnim izazovima Riječi Božje i dopušta da ga vodi izvorno nadahnuće vlastite Ustanove.

Ljudska i bratska dimenzija zahtjeva poznavanje sebe i vlastitih granica, da bi se iz toga izvuklo prikladan poticaj i potporu u hodu prema punom oslobođenju. U današnjim okolnostima osobito su važni unutarnja sloboda posvećene osobe, njezina osjećajna upotpunjenost, sposobnost saobraćanja sa svima, posebice u vlastitoj zajednici, mirnoća duha i osjećajnost prema onome tko pati, ljubav za istinu, dosljednost između riječi i djela.

Apostolska dimenzija otvara dušu i srce posvećene osobe i čini je raspoloživom za trajni djelatni napor, kao znak poticajne Kristove ljubavi (usp. 2 Kor 5,14). U praksi, to će značiti osuvremenjenje metoda i ciljeva apostolskih djelatnosti u vjernosti duhu i ciljevima utemeljitelja i drugim susedno sazrelim tradicijama, s trajnom pažnjom na promijenjene povijesne i kulturne, opće i lokalne, prilike sredine u kojoj se djeluje.

Kulturna i profesionalan dimenzija, na osnovi čvrste teološke formacije koja treba da osposobi za rasuđivanje, uključuje trajno osuvremenjenje i naročitu pažnju na područja prema kojima karizma usmjerava. Nužno je ostati otvoren da bi služenje bilo zamišljeno i obavljeno prema zahtjevima vlastitog vremena koristeći se sredstvima koja pruža kulturni napredak.

U dimenziji karizme sabrani su svi drugi zahtjevi kao u sintezi koja zahtjeva neprestano produbljivanje svojega posebnog posvećenja u njegovim raznim sastavnicama, ne samo u apostolskoj, nego i u asketskoj i mističnoj. To uključuje za svakoga člana ustrajno proučavanje duha Ustanove kojoj pripada, njezine povijesti i njezina poslanja, kako bi se poboljšalo njihovo osobno i zajedničarsko usvajanje (Vita consecrata 71).

Govoriti danas o odgoju je zaista teško i rizično, već i time što imamo više odgojne teorije nego prakse, a odgoj je prije svega život. On je kao i zanat, prenosi se iznad svega praksom.

Ako je svaka od nas odraz i izraz obiteljskog ambijenta, onda s istim pravom možemo reći kako je svaka od nas odraz i izraz našega redovničkoga življenja, ambijenta kojeg smo mi stvorile i stvaramo. Takve će biti i one koje mi danas odgajamo. Od ovih pretpostavki treba polaziti svaki odgoj i svaki govor o odgoju. Krist je to rekao učenicima: „Dođite i proboravite s nama i sami vidite, doživite“ (Iv 1,35-51). Komponenta je pravog odgoja doživljaj. Ako njega nema, nema ni pravog dubinskog odgoja. Ono što smo doživjeli, ostaje u nama dulje od onoga što smo shvatili razumom. Zato je nužno za odgoj da se doživi da bi bio dugotrajan i djelotvoran.

Koje su **temeljne odrednice odgojnog puta** kojim Bog vodi svaku osobu? Možemo reći da je riječ o odgojnom procesu koji je:

1. Postupnost

Odgajati treba postupno. Bez postupnosti odgoj postaje zagašen. Treba voditi brigu o odgajaniku, njegovu uzrastu na svim poljima njegova ljudskog razvoja. Za postupan odgoj potrebna je stručnost i iskrena suradnja svih odgojitelja da se u pravo vrijeme pomogne odgajaniku u njegovom ljudskom rastu i razvoju. Dakle, uvijek je važno početi od točke na kojoj se odgajanik stvarno nalazi. Treba činiti kao Filip u Dj 8,26-30, koji se približava kolima nadglednika riznice etiopske kraljice, vidi onog čovjeka udubljenog u čitanje i polazi od te okolnosti: “Razumiješ li što čitaš?” Ako ima i teških situacija ne treba dramtizirati, nego se pouzdati u postupni rast (vidi Ez 16,3-5 – plastični opis bijednoga stanja iz kojeg Bog izvlači svoj narod i u knjizi Hošeinoj – o Božjoj susretljivosti, o pedagoškom činu u pravcu postupnosti.)

Dakle, na početku svakog odgoja nalazi se pitanje: „Adame, gdje si?“ Važno je pitati gdje se osoba nalazi. S ljubavlju i brižljivo odrediti polazišnu točku uvijek je prvi korak za uistinu stupnjeviti hod. Mi često toga nismo svjesni i na osobe „tovarimo“ savjete i poticaje koje one u tom trenutku ne mogu usvojiti i koji postaju više izvor zbunjenosti i opterećenja negoli izvor ohrabrenja i poticaja.

Sljedeći korak je da odredimo što osoba može činiti. Zahtjev ne treba biti pretjeran ili neki izvanredan zahtjev, a niti previše blag.

Možemo vidjeti kako je Isus činio: Od dvanaestogodišnjakinje koju je uskrisio Isus ne zahtijeva nikakvu posebnu gestu, nego jednostavnu volju da

nastavi živjeti, a roditeljima je zapovjedio da joj „dadnu jesti (Mk 5,43). Opsjednutome koga je ozdravio i koji želi ostati s njim, Isus to ne dopušta: „Pođi kući k svojim, pa im javi što ti je učinio Gospodin“ (Mk 5,19). Od mladića koji izjavljuje da je čuvao zapovijedi, traži najviše: „idi i što imaš, prodaj. A onda dođi i idi za mnom“ (Mk 10,21).

Osobu koju se odgaja treba blago i hrabro poticati da učini nešto više od onoga što radi. Potrebno je da je se ne obeshrabri nerazmjernim zahtjevima, ali ni da ju se poštedi od odvažnih zahtjeva.

Odgojni put nikad ne teče mirno: obilježen je odupiranjem i pobunom. Jedino se tako odgojni proces pojavljuje u svemu svojem realizmu. (vidi Ps 89, 106, 107, Nehemija 9,6-37, Sudci 2,11-22) Božje odgojno djelovanje prema svome narodu pokazuje tako vrlo dojmljiv osjećaj za stvarnost. Razmišljanje o njemu ulijeva nam hrabrost, u vrijeme u kojem se čini da je postalo teže odgajati.

2. Zajedništvo

Zrelost svake osobe ostvaruje se u sazrijevanju zajednice, a punina razvoja zajednice uključuje i pretpostavlja dostignutu puninu pojedinca. Stoga je potrebno obratiti pozornost na odgoj komunitarne osobe. Mi često odgajamo masovno ili individualno, tako da stvaramo masu neodgovornih ili pojedinca koji se nikako ne uklapaju u zajednicu, osim u kriznim momentima. Nedostaje nam slobodnih, odgovornih i povezanih u zajednici. Odgoj ne smije stvarati masu ili individualce. I jedno i drugo izraz je krize. Pravo odgojena osoba sebe uvijek prepoznaje u zajednici i pravo odgojena zajednica sebe uvijek vidi u pojedincima. Ako nije tako, onda je to zajednica u kojoj vlada diktatura ili anarhija.

3. Odgajnik – odgojitelj

Za bilo koji normalan rast i za bilo koji odgoj presudan je odnos između odgojitelja i odgajnika. To je posebno važan odnos za odgoj redovničkih zvanja. Taj susret između osoba presudan je za sve sudionike u odgoju. Vrlo je važno stvarati klimu za susret. Stvarati ambijent susreta jedan je od bitnih elemenata odgoja, jer odgoj nije teorija nego iznad svega je susret, i do dobar susret. Nažalost, iz povijesti redovništva znamo da mnogi naši odgojni susreti jesu odgojni promašaji, jer odgojitelji nisu sami

sebe susreli, nisu sami sebe dovoljno upoznali, nisu dovoljno pred sobom iskreni. Onda ni susret s odgajanicom ne može biti susret otvaranja i oslobađanja. Odgajanicom ostaje zatvoren, uvijek nešto čuva, jer njegov odgojitelj čini isto tako. Odgajanicom prima dvostruku poruku. I odgojitelj može biti u krizi, ali ona mora biti na drugoj razini i on toga mora biti svjestan. Nije dobro ako odgoj postaje skrivanje i bijeg. Da se to ne dogodi treba ozbiljno razmisliti kakva je atmosfera susreta.

Odgajanicom zapažaju da odgojitelji ne ostaju na razini traženoga i postaju svjesni da je to službeno, profesionalno traženje, a ne traženje koje je poruka življenja.

4. Odgajanicom – zajednica

Na poseban način trebamo postati svjesniji odnosa zajednice prema odgajanicom. Pojedinaac živi na razini svijesti ali još više na razini osjećaja i podsvijesti. Zato u odgoju ono nenamjerno, nenasilno, neverbalizirano postaje pravi čimbenik odgoja. Samo ono što je svagdan vidljivo, čulno, činjeno, doživljeno može se prenositi na život. Taj prijenos koji je u sebi mnogostruk može prenijeti zajednica. Zato zajednica postaje glavni činilac odgoja i glavni odgojitelj. Bez te svijesti, svaki je odgoj promašaj. Zajednica i svaki član zajednice u kojoj odgajanicom živi stvarni je odgojitelj.

Ovo je trenutak zajednica i zajedničkog svjedočenja, zajednica kao odgojitelja. Odgoj će biti nerješiv problem sve dok zajednice ne shvate i ne počnu se ponašati kao odgojne zajednice. Zato je važno stvarati svijest o zajednici kao odgojitelju. Bitne značajke odgojne zajednice su: privlačnost, zadržavanje, utvrđivanje i poticanje svega pozitivnog što pojedinac u sebi nosi. To je pozitivni vid odgoja. Negativni vid je kad odstranjujemo mane. Jedino zajednica, a ne samo skup odgojitelja, može stvoriti životnu sredinu koja može prenijeti način življenja i ophođenja. Pogotovo je važno i presudno za odgajanicom prvi doživljaji, prva snalaženja, prve slike. Ako su oni pozitivni, poslije će sve ići lakše. Zato upozorenje o stvaranju odgojnog ambijenta presudno je važno u svakom odgoju. Samo cjelokupno djelovanje ambijenta, svih činitelja odgoja: stvari, ljudi, događanja, može dati pozitivne rezultate na dulje vrijeme. Zato svi dokumenti traže od odgojitelja i zamjenika odgojitelja dobru duhovnu, pedagošku i kulturnu spremu. Potrebna predznanja i stvarna saznanja pretpostavka su da odgoj postane životna stvarnost i to cjelokupne odgojne zajednice. Kad odgajanicom dođe u novu sredinu veoma je važno da se privikne na novi prostor i vrijeme. To

utječe na cjelokupni životni ritam. To vanjsko suočavanje s novim prenosi se na nutarnji život. Nesnalaženje se prenosi i na vrednovanje i prosudbu o samom odgajanika. I vrijeme i prostor trebaju poštivati njihov uzrast. I vrijeme i prostor uz prilagođenost zajedničkom životu trebaju voditi računa i o pojedincu.

Upravo od tih prvih snalaženja ovisi daljnji tijek odgoja. Kakve slike dobije odgajanik u početku, sporo ih mijenja, bilo u pozitivnom, bilo u negativnom smislu. O ovim prvim dojmovima poslije se priča, oni se ne zaboravljaju, oni gotovo nikada ne idu u zaborav. Često puta jednoličnost u prostoru i vremenu (sve se zna, sve je određeno, sve osigurano) potiče na neprilagodljivost i stvara pasivnost. Mali je izbor raspolaganja s vremenom, jednoličan prostor. Kandidatice kad dođu u samostan sve zanima: i pokreti, i govor, i hod, odijevanje, i nastupi. Svaki od tih čina na njih može utjecati i pozitivno i negativno. Inače mladi čezne da dožive slobodu, raznolikost i inicijativu.

Danas sve više mladih dolazi s negativnim iskustvima. Mi smo pozvani da uklonimo ta negativna iskustva, ili da ih bar neutraliziramo pozitivnim doživljajima. Ta negativna donesena iskustva počesto kod mladih stvaraju blokadu. Ima i onih koji se vrlo lako i brzo prilagode. Takvi znaju iznenaditi i poslije razočarati. Odgojitelj ne smije podržavati konformizam koji se često očituje brzom prilagodljivošću, ni prebrzo odbaciti neprilagodljive. Potrebno je stvoriti ozračje u kojem će odgajanik biti slobodan iznijeti i živjeti svoje pravo stanje, svoje poteškoće. Svako razdoblje ima svojih poteškoća i problema. Ako se riješi u dotičnom vremenu onda se može nastaviti normalan život.

Redovnički način života mladi prihvaćaju obično pod utjecajem idealne slike koju nosi o sebi i idealnu sliku o životu kojega bira. Problem nastaje u trenutku kad od te idealne slike treba prijeći i prihvatiti onu stvarnu životnu sliku i ostati dalje angažiran i motiviran onim istim idealima koji su nas doveli.

Velika većina doživljavaju razočaranja, utemeljena na slici koju su donijeli i stvarnosti koju su našli. Od odgojitelja se traži pravo umijeće da pomognu odgajaniku da te dvije slike uskladi, da pokaže kako one nisu u suprotnosti jedna prema drugoj, nego da se nadopunjuju i da u životu redovnice obje moraju biti i prisutne i životne. I jednu i drugu sliku treba gledati u sklopu rasta cijele osobe. Odgajanik se pomalo privikava živjeti novu stvarnost svoga razvoja i svoga poziva. Kad sebe prihvati tada dolazi razdoblje stvaranja, izgrađivanja i prihvaćanje poziva kao cjelokupne

stvarnosti. Tako se postaje stvaralački raspoložen, inicijativan, odgovoran i slobodan i tada se odgajnik s lakoćom suočava s novim izazovima.

Odgaj treba biti odlučan

Bog se u povijesti spasenja pokazuje „odlučnim“ odgojiteljem. Korijen iz kojeg se rađa prijekor jest ljubav. Kada se malo ljubi, ne zna se istinski koriti: jadikuje se, postaje se zajedljivim, kažnjava se šutnjom. Koriti ne znači krivnju jednostavno baciti u lice.

1. Odgajati ne znači uvijek zadovoljiti. Treba imati hrabrost da se odgajnika suoči s trpljenjem.
2. Odgajati ne znači uvijek odobravati, prešutjeti nezadovoljstvo, samo poticati. Treba posjedovati hrabrost istine, poštujući postupnost.
3. Odgoj ljudske osobe koji vodi računa o stvarnosti, zahtjeva i ispravljanje, upravo s toga što se nijedan čovjek ne rađa savršenim. Treba pronaći put, a ne odreći se ispravljanja.
4. Istina koja ne proizlazi iz ljubavi ne odgaja, nego ozlojeđuje.
5. Ispravljati ne znači samo reći „pogriješio si“, nego pokazati razloge.

Ne smijemo nikako zaboraviti „unutarnjeg učitelja“ odgojnog djelovanja – Duha Svetoga. Da bismo potpomogli djelovanje Duha u drugima, potrebno je prije svega da mi prvi budemo osjetljivi za ono što on izvršava u našim srcima. Onaj tko unutar sebe ne prepoznaje djelovanje Duha, onaj tko ne dopušta da ga vodi nije sposoban biti odgojitelj.

Odgaj za slušanje unutarnjeg učitelja odvija se uz pomoć čitanja Božje riječi i razmišljanja o njoj u molitvi.

Pokušala sam ukratko podsjetiti na neke trenutke iz odgojnog procesa redovničke odgajnice. Odgojitelji i zajednica bitni su činitelji odgoja i bez njihove suradnje i jedinstvenog djelovanja, odgojni proces bit će manjkav, na štetu odgajnika, njegova razvoja kao slobodne i odgovorne osobe.

Od jasnoće s kojom žive oni koji su već prihvatili redovnički način života zavisi najčešće i dolazak novih članova.

Pitanje odgoja je pitanje naše budućnosti, i treba ga uzeti posve odgovorno kao najvažniji dio našega posla.

U današnjem svijetu naš redovnički život, a time i odgoj, mora biti daleko osobniji negoli dosad. Ne smijemo biti zadovoljni kad nas ljudi prepoznaju po prošlosti. Moraju u nam vidjeti nešto lijepo, sveto, izazovno, korisno hvalevrijedni i poželjno sada, u ovom vremenu. Prenaglasili smo prošlost na štetu sadašnjosti, a posebno budućnosti. Do danas smo se više okretali unatrag kako je bilo, „povratak na izvore“, bilo je više restauracija. Zaboravili smo da je to bio Božji govor u određenom vremenu i prostoru i određenim ljudima .

Lik i uloga odgojitelja

Uloga odgojitelja veoma je važna za budućnost odgajanika. Kroz odgoj odgajanik dobiva sliku o ljudima, ali i o samom sebi. I jedna i druga slika ovisi većim dijelom o tome kako se postavlja sam odgojitelj u svome odgojnom djelovanju prema odgajaniku. „Budući da odgoj odgajanika ovisi i o raznim propisima, a najviše o prikladnim odgojiteljima, treba za odgojitelje izabrati između najboljih i treba da se temeljito pripreme temeljitim studijem, odgovarajućim pastoralnim iskustvom i naročito duhovnom i pedagoškom formacijom“. (OT 5)

Što je život složeniji potrebe pomoći su veće. Zato nije dovoljno da odgojitelj bude dobrog ponašanja i revan u opsluživanju konstitucija, tj. nije dovoljno biti samo sveta, pobožna. Traže se darovi, nagnuća, sposobnosti koje će biti prikladne odgoju djevojke u današnjem svijetu u redovnička zvanja. Treba izabrati razborite, uravnotežene, komunikativne, koji prihvaćaju i shvaćaju današnji mentalitet. Za odgojitelja je važno da posjeduje postojanost duha, sposobnost donošenja odvagnutih odluka i ispravni sud o događajima i ljudima. Posebno je važna afektivna zrelost odgojitelja.

Opasno je ako odgojitelji, nažalost, šalju dvije poruke odgajanicama: jedna je kako bi trebalo biti i kako bi se trebalo ponašati, a druga kako oni to čine. Ne smijemo zaboraviti da odgajnici hvataju obje poruke. Izrazi druge, podsvjesne poruke jesu: neuvjerljivost, nesigurnost, skrupuloznost, traženje uvijek čvrstih zakona na koje bi se mogli osloniti i fanatizam.. Takva osoba osjeća nesigurnost, pa se zbog toga često poziva na autoritet ili ga potpuno zanemaruje.. To se pokazuje najočitije kad odgojitelj prestane vršiti službu

odgojitelja. Ona automatski mijenja i one navike za koje je govorila odgajanicama da su važne i životne za redovnički život i djelovanje.

Zato odgojitelja treba veoma pažljivo odabrati. Oni koji su izabrani za odgojitelja trebaju to i voljeti. To je poslanje gdje se sve dijeli s onima s kojima se živi, koje se odgaja. Dakle, važno je izabrati za odgojiteljicu zrelu osobu, i osobu koja prihvaća = voli službu odgojitelja.

Jedan od poznatih stručnjaka pedagoških znanosti kao temeljne odlike za odgojitelja nabraja:

- Povjerenje prema svakom pojedincu
- Osjećaj za vrijednost svakog pojedinca
- Interes za svijet
- Širina pogleda
- Shvaćanje samog sebe
- Profesionalna odgovornost

I *Ratio fundamentalis* traži te odlike.

Mladi misle da vrednote koje bi trebao imati jedan odgojitelj jesu: shvaćanje stavljaju na prvo mjesto. Zatim, strpljivost, praštanje, tolerancija, pravednost, objektivnost, dobrota, ljudskost, kultura, kompetentnost, čvrstoća, strogost, ozbiljnost...

Dokument Kongregacije za redovnike i redovnice nabraja ove odlike:

- Moć intuicije i prihvaćanja
- Razvijeno iskustvo Boga i molitve
- Mudrost koja proizlazi iz pažljiva i duga slušanja Božje Riječi
- Ljubav prema liturgiji i shvaćanje njezine uloge u duhovnom i crkvenom odgoju
- Mjerodavnost i kultura

- Raspoloživost vremena i dobra volja da bi se mogao posvetiti pojedincima, ne samo skupini.

Moglo bi se sažeti i reći da odgojitelj treba biti:

- a) dobra osoba,
- b) uvjeren vjernik,
- c) specijalist (poznavalac svoga posla),
- d) osoba koja voli svoj posao.

Uloga odgojitelja nije nimalo laka. Odgojitelj ima ulogu pomoći odgajaniku otkriti, upoznati sama sebe, svoje pozitivne i negativne strane, svoja ograničenja i mogućnosti, da bi tako mogao uistinu biti ono što od njega traži Stvoritelj u konkretnim životnim okolnostima.

Dokument *Redovnici i ljudski napredak* govori o četirima redovničkim vrijednostima za koje treba odgajati mlade članove:

- Vjernost čovjeku i našem vremenu
- Vjernost Kristu i evanđelju
- Vjernost Crkvi i njezinoj misiji u svijetu
- Vjernost redovničkom životu i karizmi vlastitog instituta.

Ta vjernost mora biti dinamička. To je važna oznaka odgojitelja.

Važnost ozračja u odgoju

Za svaki rast i razvoj, za postizanje određenog cilja potrebni su određeni uvjeti koji potpomažu da se raste i razvija, da se postigne cilj. Ako govorimo o čovjeku, posebno o rastu i razvoju čovječstva, osobnosti, što je temelj ljudskog dostojanstva, onda moramo poći od ozračja u kome čovjek živi. Uz onaj izravni, osobni odgoj koji vrše odgojitelji, ništa manje nije važan onaj neizravni, neosobni koji vrši životni okoliš, ozračje u kojemu se čovjek kreće.

Dakle, u odgoju jedne osobe postoje neposredni, svjesni, programirani čimbenici (odgojitelj), ali i posredni, nesvjesni, neprogramirani

(ozračje). Ozračje je prvo s čime treba odgojitelj računati. Prva dužnost odgojitelja je da stvori ozračje koje će poticati cjelokupan razvoj odgajanika: tjelesni, umni, čutilni, društveni, duhovni... I crkveni dokumenti govore o važnosti ozračja te napominje da ono mora biti: neposredno, jednostavno, nenametljivo, obiteljsko, te prilagođeno prilikama i potrebama mjesta i vremena: trijezno i dostojno uređenje mjesta, zgrade, namještaja i svega drugoga u skladu sa životom mlade osobe.

Uz ovo tvarno ozračje vrlo važno je ljudsko ozračje, jer jedino u ljudskom ozračju možemo zadovoljiti svoje temeljne potrebe, kao što su osjećaj sigurnosti, ljubavi, poštovanja, vrijednosti, pripadnosti, zajedništva. Gdje vladaju dobri odnosi osoba se ponaša spontano, opušteno, naravno, u kojima se pokazujemo onakvi kakvi jesmo, bez maske, jer nema opasnosti da budemo suđeni i osuđivani zbog izvanjskog ponašanja. O. Durr piše: „samo tamo gdje se poštuje ljudska sloboda i dostojanstvo može se odgajati savjest.“ Bez slobode ne može biti ni odgovornosti. Odgojitelji nisu samo dužni poštivati slobodu odgajanika, nego su je dužni i poticati. Da bi odgojitelji mogli poticati, potpomagati rast i razvoj ljudske osobe, odgajati u slobodi, sami odgojitelji moraju biti zreli i slobodni, slobodni i zreli.

Odgajati danas

Veliki odgojitelj sv. Ivan Bosco, kaže da je „odgoj stvar srca i da je jedino Bog njegov gospodar te da ne bismo mogli uspjeti ni u jednoj stvari da nas Bog ne pouči o umijeću te stvari i ako nam ne preda u ruke njezine ključeve.“

Ako upravimo pogled u naše prilike danas možemo ustvrditi da:

- Odgajati je teško
- Odgajati je moguće
- Odgajati znači biti svjestan složenosti prilika
- Odgajati je stvar srca
- Odgajati je lijepo

Biti redovnica danas znači prihvatiti zdravu tradiciju, duh utemeljitelja, otkrivati i slijediti znakove vremena i biti usmjereni

eshatološki. To su odrednice II. Vat. Sabora i svih smjernica koji su ih poslije tumačili, to je ono po čemu bi i mi danas trebale biti prepoznatljive.

Povratak na izvore – karizmi Utemeljitelja

Evangelica testificatio, nazvan *carta magna* redovničkog života, piše: „Božji narod želi u vama vidjeti muževe i žene spremne prihvatiti nepoznanicu siromaštva, zanesenjake jednostavnosti i skromnosti, ljubitelje mira, ljude koji nisu sporazumaši, spremne potpuno odreći se sebe i svega, slobodne a poslušne, poduzetne a ustrajne, blage i hrabre – ukorijenjene u vjeri.“ Sve te vrline nalazimo kod Krista i prve kršćanske zajednice. Bili su slobodni i poslušni, da su u svakom momentu mogli čuti kamo ih Duh zove. Vjernost Kristu i Evanđelju je jedno od temeljnih načela redovničke obnove. Jedino po kristološkom značaju života možemo biti izazov svijetu. Možemo živjeti po asketsko-juridičkom principu, ali ne možemo po tome biti nikomu izazov. Pravi redovnički život može se roditi, razvijati se i biti izazovan samo u susretu i življenju s Kristom, po Kristu i u Kristu s Bogom.

Povratak karizmi osnivača

Drugi Vatikanski sabor poziva na vraćanje na izvorni duh utemeljitelja. Kaže da mnogo toga treba očistiti, pročistiti i preispitati. O sposobnosti da otkrijemo duh osnivača ovisit će i naša sposobnost da i danas budemo prisutni i izazovni. Tražeći duh ne smijemo ostati na slovu i u prošlom vremenu. Tradicija se ne čuva ako se ponavlja, nego ako se obogaćuje novim sadržajima. *Evangelica testificatio* kaže: “Koncil zato s pravom naglašuje redovnicima dužnost da budu vjerni duhu svojih osnivača, njihovim evanđeoskim naumima, primjeru njihove svetosti.“ Mi trebamo u pričanju povijesti, otkrivati svoj identitet, ali uvijek u ovisnosti o vremenu, prostoru i ljudima s kojima živimo. Ne smijemo povijest redovničke zajednice zaustaviti, okameniti. Vjernost tradiciji, karizmi osnivača, ne smije biti statička nego dinamička. Ona se mora očitovati kao otvorena vjernost “poticajima Duha koji prolazi kroz događanja u Crkvi i kroz znakove vremena. Samo dinamička i otvorena vjernost čini osnivača i njegovu karizmu živom i djelotvornom. Istinski je vjeran karizmi osnivača samo onaj koji je vjeran i svome vremenu, prostoru i potrebama Crkve u svome vremenu. Vjernost tradiciji usko je povezana s vjernošću sadašnjem trenutku, a nevjernost tradiciji povezana s nevjernošću sadašnjem trenutku.

Prava se vjernost očituje upravo u otvorenosti Duhu i pažljivu zapažanju potrebama vremena u kome se živi i ljudi s kojima se živi. Tek tako utemeljitelji postaju inspiracija za slobodno i odgovorno djelovanje zajednice i pojedinca. To je htio sabor kad je pozvao redovnike na vjernost karizmi osnivača.

Vrijeme i prostor

Redovnički život ima svoju opravdanost ukoliko odgovara na potrebe vremena i prostora u kojima živi i ljudi s kojima živi. Navještaj spasenja se događa u prostoru i vremenu. Stoga su redovnici pozvani da u vremenu i prostoru navještaju i žive spasenje. Prostor i vrijeme su trajna šansa. Da bi redovnici mogli biti izazov potrebno je da znaju čitati povijesne izazove. Savjeti postaju znak i odgovor na mnoga životna pitanja koja postavlja vrijeme, razvoj i ljudi našeg vremena. Redovništvu treba neprestana obnova na duhovnom i na intelektualnom polju da bi moglo ostati i vjerno i stvaralačko u odnosu na prošlost, sadašnjost i budućnost.

Eshatološki znak

Po preuzimanju i vršenju evanđeoskih savjeta redovnici su pozvani na svjedočanstvo o novom i vječnom životu, te postaju znak ne ovoga nego budućega svijeta. Na sebe preuzimaju dužnost da će javno, svjesno i slobodno na radikalna način pokazivati već na ovom svijetu nebeska, buduća dobra, da će svjedočiti za novi i vječni život koji je stečen po Kristu, a navješćuje buduće uskrsnuće i slavu Božjeg kraljevstva. Redovnici po vršenju evanđeoskih savjeta stvaraju nove odnose, i prema ljudima, i prema stvarima i prema Bogu.

Odgajati za vjernost preuzetim odlukama

Duh našeg vremena nije sklon vjernosti. Svuda naokolo vidimo i doživljavamo krhost učinjenih odluka i kratkotrajnih obveza. Kako lako se napuste planovi i preuzete obveze. Kako olako se traži eklaustracija i sekularizacija. Danas je na svim područjima vjernost kratkotrajna. Pogledajmo bračnu vjernost.

Posvećeni život treba usmjeriti sve svoje snage upravo prema tome cilju i pokazati se kao čvrsta stijena, uzor vjernosti, pa i u teškoćama života.

Posvećeni život pronalazi svoje korijene vjernosti upirući pogled u Krista „vjernoga svjedoka“

Čvrsta vjernost svome zvanju koju podržava kontemplacija je „dinamična“ i „kreativna“ vjernost, jer su to nužna obilježja za suočavanje s novim situacijama kroz čitanje znakova vremena.

Apostolska pobudnica *Posvećeni život*, kad govori o dinamičnoj i kreativnoj vjernosti, predlaže vrlo zahtjevan hod: „Ustanove su dakle pozvane da ponovno hrabro predlože poduzetnost, domišljatost i svetost utemeljitelja i utemeljiteljica kao odgovor na znakove vremena, koji se pojavljuju u današnjem svijetu. Taj poziv je prije svega poziv na ustrajnost u hodu svetosti kroz materijalne i duhovne poteškoće koje označavaju svakodnevne događaje.“

Sabor ne poziva na neko nostalgično povlačenje u prošlost, nego prije svega na obnavljanje svijesti o vlastitom evanđeoskom identitetu, o ovisnosti o evanđelju koju su redovnici pozvani radikalno svjedočiti.

Potrebno je ponovno postati svjesni vlastitog identiteta: tko smo, i zašto smo to što jesmo. Ako budemo znali danas odgovoriti sebi i drugima što nam to znači biti redovnica, znat ćemo i kako to biti.

Sekularizirani mentalitet je duboko prodro u srca institucija mnogih redovnika i redovnica. Stoga je posvećeni život danas u opasnosti da potihom prihvati vrijednosti sekulariziranoga svijeta i tako otupi oštricu svoga svjedočenja. Pozvani smo svjedočiti kako evanđeoski savjeti čistoće, poslušnosti i siromaštva, koje je Krist u punini živio, prihvaćeni njemu za ljubav, mogu još uvijek ispuniti smislom i ljepotom živote onih koji ih prihvaćaju i žive i u našem vremenu.

Ali, ako danas tako malo utječemo na društvo, to je zato što ni sami nismo dovoljno svjesni svoga identiteta. Kriza današnjeg redovništva je upravo kriza i identiteta.

Kako davati svijetu razloge svoje nade (1Pt 3,15)?

Potrebno je ponovno početi od bitnoga. Ne možemo se svijetu pokazati okrenuti detaljima i nijansama, koliko god nam bile važne, ostaju neshvatljive ako nedostaje temelj i vizija cjelokupnosti.

Nadasve su važni evanđeoski temelji redovničkog života.

Svaki puta kad su neki muškarac ili žena u povijesti Crkve znali prepoznati određenu potrebu u društvu nastajale su nove redovničke zajednice. Mjerom kojom se sve mjeri, pa i povijest nastanka i vjernost prema njoj u promjenama povijesnog života, jest životni zakon nasljedovanja Isusa Krista.

Pretjerano legitimiranje povijesti nastanka i inzistiranje na folklornim razlikama kao na biti vlastitog identiteta često ugrožava nasljedovanje, kao bit redovničkog života, kao i samu vjernost prvotnim intencijama zajednice. Srž redovničkog identiteta jest radikalno življenje evanđelja u zajedništvu i zavjetima.

Uz djevičanstvo, svjedočenje života u zajednici, može biti današnjim generacijama od temeljne važnosti, stoga ga treba naglasiti i obnoviti tamo gdje nedostaje.

U svijetu koji je sve više sklon ekstremnom individualizmu, svjedočanstvo zajedništva osoba, koje su sposobne podijeliti ne samo materijalna dobra, nego i vlastite planove, nadanja, ideale, može zaista predstavljati znak koji ljude upućuje na zajedništvo Presvetog Trojstva u današnjoj Crkvi i društvu. A na ovom području pokazujemo najviše manjkavosti.

UMJESTO ZAKLJUČKA

U uskrsnom smo vremenu. Stoga nam događanja oko ovoga temeljnog događaja mogu biti veliki poticaj za naš hod.

Svijet ide naprijed. Živimo u svijetu koji je dinamičan, pokretan i okrenut snažnom razvoju. Pobjeda Kristove ljubavi i danas je vidljiva po njegovom uskrsnuću. I danas trebamo svojim životom biti svjedoci njegova života, a ne njegova groba.

Od onih koji su pošli na Isusov grob, jedni trče brzo (Ivan) drugi sporije (Petar). Marija Magdalena je plakala i tražila svoga Gospodina. Kad ga je ugledala trčala je javiti drugima.

Piščeva je nakana ukazati da ima onih koji trče polako i onih koji trče u žurbi. Zanimljiva je to primijeliti na redovničke zajednice. Jedni su hitriji, a drugi sporiji, premda svi ozbiljno trče prema Kristu uskrsnom. Zato nije

dobro da pojedinac postaje pravilo za druge, svatko ima svoj razvojni put kako u životu tako i u vjeri, u hodu prema istom cilju.

Isus se ukazuje u liku vrtlara, a vrtlar je taj koji vodi brigu o rastu života. Marija svoj žar da dozna istinu nije zadovoljila s nekim polučinjenicima. Marijin stav pokazuje nam da je potrebno stalno raditi na sebi, propitivati samu sebe i svoje postupke. Princip je to stalnoga i trajnoga rasta.

Božanski zaručnik, poput vrtlara njeguje život. Kada se ukazao Mariji Magdaleni kao vrtlar, Krist je pokazao da je prvi korak za prepoznavanje da je on živi Gospodin: briga za život. Uloga vrtlara nije uloga čuvanje groba, nego briga za život, briga za razvoj života.

U ova naša vremena redovnice imaju osobiti zadatak prenositi poruku: Krist je uskrsnuo! Naša zadaća nije uzeti i ponovno odnijeti Kristovo tijelo u grob. Dužne smo živjeti i svojim životom pokazati da je Krist uskrsnuo i poslao Duha Svetoga.

Smisao opstanka redovničke zajednice jest u tome da bude predhodnica novog vremena ili barem da djeluje najživlje u Crkvi. Redovnice trebaju biti avangarda, trebaju biti budne u očekivanju Gospodinova dolaska, trebaju biti prve u bojnim redovima, da u srcu čuvaju Kristove riječi i budu otvorene znakovima vremena i na taj način uspješno prenose poruku Evanđelja posvećujući svoje suvremenike. Ovo vrijeme je čas milosti za nas. To je naš trenutak spasa, naš trenutak svjedočanstva i znak Boga živoga.

Apostolska pobudnica Ivana Pavla II. *Crkva u Evropi* kaže da je svjedočenje posvećenih DNK europskog kršćanstva.

Kardinal Van Twan proveo u zatvoru niz godina slaveći euharistiju s nekoliko kapi vina. U razgovoru sa zatvorenicima rekao je da je ostavio sve kako bi slijedio Isusa jer voli Isusove nedostatke:

1. Isus ima slabo pamćenje: Razbojniku zaboravlja sve zlo i odmah mu obećaje raj.

2. Isus ne zna matematiku: za Isusa je $1=99$ Ostavlja 99 ovaca i traži 1 izgublenu. Isus se ne da obeshrabriti.
3. Isus ne zna logiku: žena gubi drahmu, traži je, nalazi, a onda zove sve na čašćenja i potroši više nego vrijedi drahma. Bog se raduje svakom obraćenom.
4. Isus je pustolov: Isusova promidžba je neobična. Ljudi puno obećavaju kad nešto žele postići. Isus naprotiv: Sin čovječji nema gdje ni glavu nasloniti.

Blaženstva-pravi autoportret Isusa.

5. Isus ne razumije ni financije ni ekonomiju: radnici u vinogradu-svi jednako dobivaju;

Ljubim takvog Isusa jer je ljubav, a ljubav nema mjere.

Poslužiti radosnom viješću sve kojima smo poslani. To je naš identitet.

Poruka kardinala Vinka Puljića Služavkama Malog Isusa: da iz nas Isus bude čitljiv danas.

Identitet S.I.M.I.: „podijeli kruh svoj s gladnima, uvedi pod krov svoj beskućnika, odjeni gola“ Iz 58,7), „Štogaod ste učinili jednom od ovih najmanjih, meni ste učinili“ Mt 25,40)

Prepoznajem li se ja osobno u ovoj „karti“? Mi često puno toga činimo (dijelimo) u ime zajednice (zajedničko), ali nama ne smije ništa faliti. Što sam ja zaista spremna od sebe učiniti, pa da meni i uzmanjka? To je duh evanđelja, duh utemeljitelja.

Mnoge smo spremne dati sve iz samostana siromasima, ali da meni niša ne smije nedostojati.

To nije duh koji privlači.

Život u duhu – Gajiti život u duhu >vjeru. „Život u duhu ima svoje prirodno prvenstvo. U njemu posvećena osoba ponovno nalazi vlastiti identitet i duboku mirnoću, raste u pažnji prema svakodnevnim izazovima Božje Riječi i dopušta da ga vodi izvorno nadahnuće vlastite Ustanove.“ (Vita Consecrata 71)

IZVORI:

- * Biblija, Stari i Novi zavjet, KS, Zagreb, 1997.
- * Dokumenti Drugog Vatikanskog koncila, KS, Zagreb, 1970.
- * Konstitucije, Zageb, 2010.
- * Direktorij, Zagreb, 2010.
- * Odgojni plan Družbe sestara Služavki Malog Isusa, Zagreb, 1996.
- * Vita consecrata, Apostolska pobudnica, Ivan Pavao II, HUVRP,Zagreb, 1996.
- * Smjernice za formaciju u redovničkim ustanovama posvećenog života i zajednica apostolskog života, HUVRP, Zagreb,1991.
- * Ponovno krenuti od Krista, Instrukcija, Kongregacija za ustanove posvećenog života i i Družbe apostolskog života, HUVRP, Rim-Zagreb, 2002.

LITERATURA:

- VEZ LJUBAVI U TKANJU JEDNE POVIJESTI, NDružba SSMI, Zagreb, 1990.
- STO GODINA U SLUŽBI MALOGA ISUSA, Zbornik, 1994.
- BOGU I SIROTINJI OD POŽRTVOVNE LJUBAVI, s.M. Mijoč, CUS, Split, 2001.
- BIBLIJSKO-TEOLOŠKI ASPEKTI DUHOVNOSTI SLUŽAVKI MALOG ISUSA, Zagreb, 2000.

- ZAVJETI, J. Ridick, KS, Zagreb 1988.
- ZA KRISTOM, Smisao posvećenog života, A. Nadrah, Zagreb, 1991.
- REVNOST ZA KRISTA REVNOST ZA LJUDE, KSC, Zagreb, 2005.
- REDOVNIŠTVO – Inovacija ili korektiv? KVRPJ, Zagreb, 1983.
- REDOVNICI I PROMICANJE ČOVJEKA, Odgoj u ljudskom dostojanstvu i rast u crkvenosti, KVRPJ, Zagreb, 1985.
- DAR CRKVI I SVIJETU, Redovnici na putu za treće tisućljeće, J. Šimunović, Split, 1996.
- POSLANJE REDOVNIČKOG ŽIVOTA, J. C. R. Garcia Paredes, HUVRP, Zagreb, 1993.
- USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, J. Brkan, Šibenik, 2007.
- REDOVNICI, JESTE LI SRETNI? T. Radcliffe, O.P. DNI, Zagreb, 2001.
- ZAŠTO REDOVNICA, K. Maglica, O.P. Glas Koncila, Zagreb, 2007.
- KARIZMA, Osoba i zajednica u redovničkom životu, L. Guccini, KS, Zagreb, 2000.
- PRAVILO ZA NOVI POČETAK, HUVRP, Zagreb, 1997.
- ČUVARI MUDROSTI, Služba poglavara, M. Tenace, Teovizija, Zagreb, 2010.
- SLUŽENJE AUTORITETA I POSLUH, Kongregacija za IPŽ i DAŽ, HUVRP, Zagreb, 2008.
- PSIHOLOGIJA DUHOVNOG ŽIVOTA, FTI, Zagreb, 1997.
- NAĆI SEBE TRAŽEĆI BOGA, M. Szentmartoni, KIZ, Zagreb, 2004.
- ODGOJ ZA ŽIVOT, D. Miletić, Rijeka, 2009.

- ZAJEDNICA I RAST, J. Vanier, KS, Zagreb, 2007.
- OD SUŽIVOTA DO BRATSTVA, G. Colombero, teovizija, Zagreb, 2005.
- BOG U SRCU GRADA, P.-M. Delfieux, Teovizija, Zagreb, 1996.
- LJUBIITI CRKVU, J. Escriva, teovizija, Zagreb, 2006.

**IDENTITET SESTRE SLUŽAVKE MALOGA ISUSA
U SVJETLU OBNOVLJENIH KONSTITUCIJA
DRUŽBE SESTARA SLUŽAVKI MALOGA ISUSA**

Uvod

1. Posvećene svetim zavjetima dobivamo novo lice – lice sestre služavke

- 1.1. Sakrio je svoju moć u djetinju nemoć
- 1.2. Blago vama koje ste se posvetile
- 1.3. Služiti, znači kraljevati
- 1.4. Osnovno raspoloženje sestre služavke = ljubav prema Bogu
- 1.5. Sestra služavka se zauzima za izgradnju i rast tijela Kristova – Crkve

2. Sestra služavka u zajednici sestara

3. Sestra služavka u molitvi

4. Sestra služavka i milost rada

5. Sestra služavka u službi poglavarice

Na svršetku

Literatura

Uvod

Kada sam počela pripremati ovo izlaganje, vidjela sam koliko je opširna tema i kako bi, za dobru raščlambu, trebalo uzeti u razmatranje: ponajprije studirati Utemeljiteljeve spise o ovoj temi, spise iz povijesti Družbe, te spise crkvenoga učiteljstva o redovničkome životu na temu identiteta. Ipak, mislim, kako nam je najvažnije u ovom zasjedanju čuti odjek obnovljenih Konstitucija i analizirati sestarski pogled na njih. Stoga ću se u ovom izlaganju ograničiti upravo na to.

Identitet dolazi od latinske riječi *identitas*, a govori o karakterističnoj osobini po kojoj je osoba prepoznatljiva ili poznata. Prema tome, sadržaj ovoga izlaganja, trebaju biti osobine **redovnice - sestre služavke**, po kojima je ona prepoznatljiva u konkretnom vremenu i prostoru, danas i ovdje.

Poglavlja Konstitucija koja su mi dodijeljena za raščlambu nisu bitno promijenjena u obnovljenom izdanju.¹ Pogled na Konstitucije sam usmjerila kroz **Utemeljiteljeve dokumente** koje je pisao sestrama, te kroz **Opaske sestara** na segmente našega života po obnovljenim Konstitucijama. Sestre su na svojim sastancima čitale Konstitucije, raspravljale o konkretnom životu po pojedinim odredbama Pravila, i u pisanoj formi dostavljale svoja viđenja usvojenih ili ne usvojenih oblika posvećena života. Govorile su o žaru za rast Kraljevstva Božjega, o ljepoti i o teškoćama zajedničkoga života, o apostolatu sestara i zajednica, o novom vremenu koje iziskuje i obnovljeni pristup. Sve sam pokušala sažeti u pet sljedećih točaka:

1. Posvećenjem svetim zavjetima dobivamo novo lice – lice sestre služavke²

Identitet svake od nas se mijenja javnim izricanjem obećanja - zavjeta. Zavjetovanjem dobivamo novi naslov³ usavršavajući krsno posvećenje,

¹ Za raščlambu su mi dodijeljena poglavlja Konstitucija Družbe I, i V-X.

² Konstitucije Družbe SMI I. poglavlje, čl. 1.-8.

³ Isto, čl.55.

što daje našem životu posebno dostojanstvo⁴. Nutarnju duhovnu promjenu svoga „lica“ označavamo i vidljivim vanjskim znakom - načinom odijevanja⁵.

Pokretač našega duhovnoga bića postaje karizma Družbe koju usvajamo kao vlastitu u kojoj prepoznajemo Volju Očevu za osobno ostvarenje. Uviđamo kako nam je darovana ljubav za otajstvo Isusova spasiteljskoga pohoda ljudima na Zemlji. Nadasve volimo Božić. To uvijek svjedočimo odanošću Djetetu Isusu. Nosimo vidljivu medaljicu Djeteta Isusa na srcu kao znak da je On kralj i gospodar naših duša. S koliko žara sestra služavka može svaki dan izgovarati molitvu: da mi koji smo po Anđelovu navještenju **spoznali Utjelovljenje Sina Tvoga** -- Gospodina našega Isusa Krista...⁶ Osoba koja postaje sestra služavka Maloga Isusa prima na dar spoznaju Utjelovljenja Isusova, koja spoznaja daje snagu njezinim hvalbenim molitvama i svakom njenom djelu. Podsjetit ćemo se, i vidjeti u nastavku, kako Utemeljitelj Družbe govori sestrama o Isusovu djetinjstvu i o tajni spasenja.

1.1. Sakrio je svoju moć u djetinjstvu⁷

Osobine djeteta⁸ Utemeljitelj stavlja na stožerno mjesto zbivanja u životu sestre i zajednice. Sve ima polazište u Isusovu djetinjstvu: malenost, nježnost, nemoć, ovisnost, iskrenost, neposrednost, jasnoća, želja za rastom postaju veoma važne odrednice u oblikovanju identiteta redovnice – sestre služavke. Utemeljitelj s istančanim osjećajem nježnosti govori sestrama o svemu što je vezano uz Isusovo rođenje i djetinjstvo⁹. I sve što je vezano uz Isusovo rođenje postaje ogledalo u kojemu se treba ogledati lice sestre – njegove služavke.

⁴ Isto, čl. 63.

⁵ Isto, čl 65.

⁶ Molitva Pozdrava Gospi

⁷ Utemeljiteljevo pismo sestrama 15.10.1915., toč 10.

⁸ Utemeljiteljeva okružnica sestrama 15.10.1915., toč. 10.

⁹ Utemeljiteljevo pismo sestrama 6.1.1910.

Svakoj nam je poznata Utemeljiteljeva preporuka sestrama. Kazao nam je: „Valja stalno govoriti Isusu: što si Ti manji to si meni draži!“¹⁰

Sve mi imamo iskustvo kako u obiteljima, na sastancima, gdje god je nazočno, malo dijete plijeni pažnju svih nazočnih. Utemeljitelj nas poziva da neprestano promatramo Dijete, da se njim nadahnjujemo i da usvajamo njegove divne osobine. Izdvojila bih još jednu rečenicu koju nam je Utemeljitelj rekao. Divna je! To je pravi usklik redovničkom posvećenju.

1.2. Blago vama koje ste se posvetile¹¹

Stalež posvećena života Utemeljitelj vidi kao osobiti stalež i redovničke zavjete uspoređuje s vratima neba. Sveti zavjeti su uzajamni dar – izmjena između Isusa i sestre služavke. Od Isusa primamo **milost želje** živjeti sveto po zavjetima čistoće, siromaštva i poslušnosti. Istinski odgovor u sebedarju posvećuje Božje djelo u svakoj sestri.

U raščlambi Konstitucija, sestre spoznaju otežavajuće poimanje zavjeta i krjeposti zavjeta. Napominju kako postoji različitost u pogledu i stavovima. Kako nam posvećenje postaje „svakidašnje“, više se i ne znamo radovati da smo uz Isusa. I ako sve imamo isti obrazac zavjeta, ipak različito doživljavamo način i oblik darivanja sebe u zavjetima. Tako primjećuju nedostatak solidarnosti među sestrama i zajednicama.¹² Sestre su osobito osjetljive i teško doživljavaju kada se dogodi otuđenost pojedine sestre iz zajednice ili pak sklonost sestara da se vežu sa osobama koje ne žive u našoj zajednici. Naše vrijeme kao da pogoduje otuđenosti sestara, otuđenosti u kojoj mogu doći u pitanje i sva tri zavjeta. Zapažamo nova pomagala. Prije ih nismo imale (mobitel, laptop, auto, internet).¹³ Ona se mogu pretvoriti u sredstva otuđenja i gubljenja lica posvećene sestre služavke. Ova pomagala su izazov i za pozitivan

¹⁰ Utemeljiteljevo pismo sestrama 6.1.1910.

¹¹ Utemeljiteljevo pismo sestrama 6..1.1910

¹² Rad na Konstitucijama i Direktoriju, zajednica sv. Ane, Split, str. 4.

¹³ Isto, zajednica u Košutama

pristup, a mogu donijeti otuđenost zavjetima i značajne teškoće u zajednici sestara.

Osjetljivost se sestara, nadalje, zapaža i u primjeni odredaba glede načina odijevanja.¹⁴ Kako, primjerice, uskladiti dolično redovničko i građansko odijelo, te razlikovati kada koje odjenuti? Koliko je taj okvir prilagodljiv prilikama i procjeni svake pojedine sestre? Svakako razlike u viđenu i primjeni odredbe o odjelu mogu dovesti do napetosti i do osjećaja nerazumijevanja pojedinih sestara u zajednici.

1.3. Služiti, znači - kraljevati¹⁵

Utemeljitelj visoko pozicionira riječ služiti, budući da kaže kako je to u našem slučaju isto kao i kraljevati. Očito je kako se glagol služiti veže sa onom osobom kojoj se služi. Ako je dijete Isus kralj sestre služavke, on je njezin gospodin i gospodar. Biti u službi svoga Gospodara i Kralja, njemu služiti, znači dosegnuti najveću želju svoga bića, a ta je biti neprestano uz voljenu osobu. Koliko samo radosti i zadovoljstva donosi duši ovakav Utemeljiteljev pogled na služenje sestre služavke. Ovakav žar otklanja svaku frustraciju koja može nastati radi pozicioniranja u službama koje nam mogu biti povjerene u zajednicama. Kada razmišljamo o rasporedu sestara u zajednicama, vidimo mnogo elemenata koji utječu na raspored. Svakako, veliki dar je moći - na Utemeljiteljev način - osmisliti ponekad i veoma naporno služenje u zajednici. To uistinu znači moći razmišljati na nadnaravan način u eshatološkoj dimenziji. Neizbježno trebamo ići u pravcu prelaska granice od naravnoga prema nadnaravnome. To potvrđuje i sljedeća Utemeljiteljeva konstatacija.

¹⁴ Isto, zajednica u sjemeništu, Split, str. 3.

¹⁵ Utemeljiteljevo pismo sestrama 5.1.1905.

1.4. Osnovno raspoloženje sestre služavke je ljubav prema Bogu¹⁶

Sestre su se u svojim razgovorima i zabilješkama često osvrnale upravo na naše raspoloženje. Kako smo raspoložene? Kad i koliko smo raspoložene? Konstitucije su jasne kako i otkud hranimo svoje raspoloženje. Sestre misle kako nam se dogodi da zaboravimo, zbog čega treba uvijek i govoriti i svjedočiti svakim djelom da je ljubav prema Bogu glavni osjećaj i trajno raspoloženje sestre služavke¹⁷.

Ovo je toliko važno da ga nikada ne smijemo ispustiti iz vida¹⁸ - opet naglašavaju sestre. Veoma je važno prenositi Duh Družbe na PMI, na suradnike. Tako će Duh Družbe živjeti i izvan naših samostana.

Kao uvod u prvo poglavlje Konstitucije donose ulomak iz nadahnuta Utemeljiteljeva pisma¹⁹. Pisao ga je sestrama u prigodi srebrenoga jubileja Družbe. Vidno je kako je želio naglasiti **način** pokazivanja svijetu neizmjerne Očeve ljubavi. Utemeljitelj povlači znak jednakosti između pokazivanja neizmjerne ljubavi i nježnoga malenoga Djetešca. Bog je htio pokazati svijetu kako ga neizmerno ljubi. Tražio je način kako bi to čovjek shvatio. Utemeljitelj kaže kako je Bog u tom traženju našao upravo maleno Dijete kao najbolji način da se približi čovjeku, da mu dođe, da ga privuče.

Mislim da je dobro uvijek isticati Utemeljiteljevu misao u kojoj kaže kako sam Bog traži način da čovjek shvati koliko ga ljubi. I zaključuje kao Bog nije našao ništa uzvišenije od Djeteta. Eto, to je Utemeljiteljeva karizma. Nama ju je darovao, ostavio u baštinu. Dijete ne smijemo ispustiti iz vida. Ako iščezne, izgubit ćemo uzor i orijentaciju, a to će se ponajprije očitovati na identitetu sestre služavke, osobito na identitetu u odnosu na drugoga. Pročitala sam razmišljanje o divnom evanđeoskom događaju u kojem nam sveti Luka 1,44 kazuje kako je Marija pohodila Elizabetu i kako su obadvije pri susretu osjetile titraje bića koga su nosile u srcu.²⁰ Tu je stavljen

¹⁶Konstitucije SMI-a, čl 2.

¹⁷ Rad na Konstitucijama i Direktoriju, zajednica u Sutivanu

¹⁸ Rad na Konstitucijama i Direktoriju, zajednica sv. Ana, Split str.1.

¹⁹ Utemeljiteljevo pismo sestrama 15.10.1915., toč. 10.

²⁰ Identita' in relazione, Costellazione di Roma, Assemblea 2012. UISG, 12.1.2012.

naglasak na doživljaj komunikacije osoba koje, zapravo, nevidljive pokreću osjećaje radosti kod onih koji ih u srcu nose. Tu se je dogodila komunikacija dvije nevidljive osobe, a posljedica te komunikacije je radosni Marijin VELIČA. I mi ga svaki dan izgovaramo! Kako je snažna ta hvalbena molitva! Komunikacija među sestrama treba biti uvijek odjek komunikacije Onoga koga u srcima nosimo.

1.5. Sestra služavka se zauzima za izgradnju i rast tijela Kristova - Crkve²¹

Kako se zauzimati za izgradnju i rast Crkve? Odgovor nam, korak po korak, daje zakonodavstvo Družbe. Ne smijemo izostaviti nadahnuće dokumenata II vatikanskoga sabora. Nezaobilazan su nam putokaz. Spomenut ću samo kako divno svjedoče o redovništvu.²² Uistinu možemo biti ponosne što smijemo u Crkvi pokazivati Kristovo lice kada: razmatra na gori, kada navješćuje Božje kraljevstvo mnoštvu, kada ozdravlja bolesne i ranjene, kada obraća grješnike na pravi put, kada blagoslivlja djecu, kada čini dobro svima. Crkva je uistinu mistično tijelo Kristovo. Ona - kao majka - rađa Krista i on je u njoj vidljiv, u njoj djeluje i po licima posvećenih osoba, u našem slučaju po licu sestre služavke. Ovdje želim spomenuti kako su naše Konstitucije izričite kad kažu: „Brige Crkve trebaju biti naše brige i težnje Crkve naše težnje.“²³ To upravo znači da na svakom polju djelovanja predstavljamo Crkvu i Družbu. Kao uvod u XIII. poglavlje Konstitucija imamo riječi sada već blaženoga Ivana Pavla II. koji - govoreći o otajstvu ljubavi - kaže: „Nastojte se trošiti za svijet imajući na umu da je jedina mjera ljubavi ljubiti neizmjerano“²⁴. Što bi drugo značilo brinuti se nego nastojati se trošiti za Crkvu, i to neizmjerano.

²¹ Konstitucije, čl 3.

²² LG 46.

²³ Konstitucije, čl 124.

²⁴ Isto, uvod XIII. poglavlje

2. Sestra služavka u zajednici sestara

Redovnički život je život u zajednici. Naše Konstitucije govore o DUHU i o OBLIKU zajedničkoga života.²⁵

Da bih jasnije istaknula stvarnost duha zajedništva i stvarnost oblika zajedništva, stavit ću naglasak na 52 ključne riječi iz IX. poglavlja Konstitucija. Dugi je to niz opisa sestrinske zajednice. Ni jednu ne smijemo izostaviti, jer je svaka važna i osvjetljava, predstavlja jednu divnu crtu lica posvećena sestrinstva. Ići ćemo redoslijedom poredanim u Konstitucijama:

1. sestrinska zajednica
2. obiteljski značaj
3. povezanost ljubavlju
4. sestrinska jednodušnost
5. evanđeoski nauk
6. liturgija
7. sveta euharistija
8. boravak izvan redovničke kuće
9. promicanje duha zajedništva
10. brižno izgrađivanje zajedničkog života
11. braniti zajednički život
12. neprestano usavršavati zajednički život
13. svjedočanstvo naravi Kraljevstva Nebeskoga
14. apostolska snaga
15. sestrinsko prihvaćanje
16. sestrinsko poštovanje
17. sestrinsko ispomaganje
18. sestrinsko podnošenje slabosti
19. jednostavni odnosi
20. otvoreni odnosi
21. iskreni odnosi
22. uvrjedljive riječi
23. odstranjivanje gorčine
24. odstranjivanje gnjeva
25. odstranjivanje srdžbe
26. zajednica zrači radošću
27. zajednica svjedoči nazočnost Božju

²⁵ Konstitucije SMI poglavlje IX.

28. služenje veselim srcem
29. znak ljubavi
30. znak poštovanja
31. duh poniznosti
32. duh zahvalnosti
33. primanje opomene
34. raspodjela poslova
35. jačanje zajedništva
36. razvijanje sestrinske ljubavi
37. osvježavanje duševnih sila
38. osvježavanje tjelesnih sila
39. dnevni odmor
40. vrijeme odmora
41. zajednički razgovor
42. dopuštenje glavarice
43. želje sestara
44. potrebe sestara
45. ljubav prema roditeljima
46. ljubav prema najbližoj rodbini
47. dnevni red
48. uzajamna ispomoć
49. čuvanje stvari
50. čuvanje pokućstva
51. molitva za zajednicu
52. čuvanje dobrog glasa.

Kako nam Konstitucije donose divne istine, program i pomoć za zajednički život! Sama riječ SESTRA je program života okrenutosti prema drugome: prema bratu, sestri, roditelju. Iz iskustva naravnoga sestrinstva možemo vidjeti koliko smo, kao sestre, svome biološkom bratu ili sestri, ocu i majci spremne učiniti. Kakvi nas osjećaji, kakve brige i radosti vežu uz njih. Sukladno tomu, Crkva je redovnici dala naslov SESTRA. Iskustveno znamo da sestrinstvo u redovničkom-posvećenom životu trebamo učiti. Ono je dar. Prima se u molitvi, ali se u uči u odnosu sa Isusovom braćom. Samo u sjeni odnosa s Isusom možemo živjeti radosno naše sestrinstvo. Okupljene smo oko istoga životnoga cilja: dopustiti Isusu da bude velik u našim životima, našim zajednicama. U svakom susretu On treba rasti. Sva energija koja ne ide u tome pravcu, izgubljena je. Svaka situacija koja ne govori u prilog Isusova rasta ukazuje na nezdravo stajalište u zajednici. Svaku situaciju

suživota u sestrinstvu trebamo uspoređivati s bogatom lepezom od 53 boje našega zajedništva o kojemu govore Konstitucije.²⁶

Gotovo svaka zajednica je analizirala upravo ovo poglavlje, iskazavši svoja zapažanja, opaske ili rješenja situacija koje ukazuju na teškoće. Tako se spominju teškoće prouzrokovane podjelama: generacijskim, regionalnim, profesionalnim, stranačkim.²⁷

Zapažaju kako bi nam za kvalitetniji zajednički život dobro došlo „malo više srca, malo češće riječ: oprosti, malo više obnavljanja svetih zavjeta i istinskih duhovnih obnova.“²⁸

3. Sestra služavka u molitvi

Utemeljitelj opisuje molitvu kao najvažniji posao sestre služavke.²⁹ Pritom govori i o utjecaju molitve na cjelokupan život sestre. Divna je njegova definicija molitve: „Molitva je prijateljski razgovor s najvećim dobročiniteljem i djetinji je razgovor s najvećim dobročiniteljem“. Osam točaka govore o molitvi. Upotrijebljena je riječ GAJITI.³⁰ Koristimo je kad želimo opisati kako se zalažemo da nešto raste, kako bdijemo, kako poštujemo zakone rasta u prirodi. Ovdje Konstitucije kažu kako sestre trebaju gajiti sabranost, kako trebaju gajiti što dublju povezanost s Bogom u molitvi, kako trebaju gajiti povezanost s Bogom u razmatranju i kako trebaju gajiti povezanost s Bogom u primanju svetih sakramenata. Takva povezanost s Bogom postaje kontemplacija Božjega djela i sjedinjuje se s apostolskom ljubavlju. I još jednu divnu istinu svjedoče naše Konstitucije kada u istoj točki kažu kako upravo po tom sjedinjenju surađujemo – sudjelujemo u djelu otkupljenja. Koja milost!

²⁶ Konstitucije SMI, pogl IX.

²⁷ Rad na Konstitucijama i Direktoriju, zajednica u Retkovcu, str. 4.

²⁸ Isto, zajednica u Essenu

²⁹ Konstitucije SMI, X. poglavlje

³⁰ Isto, čl. 105.

O šutnji (tišini i miru) Konstitucije govore kao o potrebnome ozračju u kojemu sestre mogu čuti, biti pozorne na Isusovu riječ o Ocu i o čovjeku. Direktorij do u pojedinosti opisuje načine dobre molitve u svim oblicima.³¹ Te su upute važne jer objedinjuju naša vremena, načine i glasove u hvalospjev u čast našega Gospodina i Gospodara. Sestre su upravo na ovom području našega života dale više opaski pa i primjedaba. Najviše zapažanja govore o nemogućnosti šutnje. Osloboditi svoje biće od svake buke i stvoriti u sebi ozračje tišine i mira, važan je zadatak. Jer, samo u tišini možemo čuti Božji glas.

4. Sestra služavka i milost rada

Utemeljitelj nas poučava: „Trebaju usvojiti znanja o svojim dužnostima, a potom ih savjesno, točno i postojano obavljati“.³²

Konstitucije kažu kako radnu sposobnost sestre trebaju živjeti kao milost³³ i kako svakim poslom izgrađujemo Crkvu pomažući Isusovim miljenicima – siromasima svih profila. Kad sestre analiziraju članke Konstitucija i Direktorija zapažaju kako „u svakom djelovanju trebamo imati pred očima duh i karizmu našega Utemeljitelja i Družbe, jer nema ni jednog posla, ni jedne službe, ni jednog mjesta, a da molitvom, žrtvom i djelotvornom ljubavlju ne možemo biti u prvom redu bliske malenima, rubnima, nezaštićenima i potrebnima“.³⁴

Konstitucije kažu kako smo karizmu primile od Duha Svetoga³⁵ To govori o vrhunaravnome izvoru životne i radne sposobnosti sestre. Naš pogled, odnos, način rada duboko su povezani s vrhunaravnim izvorom motivacije našega djelovanja. Neke sestre primjećuju kako se u našoj Družbi ne potičemo na misijsko zvanje.³⁶ Točke našega vlastitoga prava govore o pravnim

³¹ Direktorij SMI, X. poglavlje

³² Utemeljiteljevo pismo sestrama, 15.10.1915. toč .4.

³³ Konstitucije, čl. 80. i 100.

³⁴ Rad na Konstitucijama i Direktoriju, Zajednica u sjemeništu, Split, str. 4.

³⁵ Konstitucije SMI čl.3.

³⁶ Rad na Konstitucijama i Direktoriju, zajednica u V. ordinarijatu, Zagreb, str.6.

uredbama i ugovorima u ustanovama gdje sestre djeluju. Odredbe i upute su jasne i nedvosmislene. Od velike je važnosti primjena dobrih **ugovora** koji će oslikati prava i dužnosti sestara, sve na podlozi duhovnosti i karizme Družbe.³⁷

Odredbe naših pravnih akata su važne i obavezuju svaku sestru jednako. Poglavarari su najodgovorniji, jer oni odobravaju, potpisuju i provjeravaju oblike i načine usluga koje sestre obavljaju u svome služanju Crkvi. Sestre, analizirajući preuzimanja poslova, pozivaju se na izvorni duh-karizme Utemeljitelja: „to znači prepoznati, ljubiti, služiti Isusu u onima koji trpe, koji su nemoćni, napušteni, siromašni i gaženi“.³⁸

U bilješkama sestara u više slučajeva je vidno kako sestre imaju puno obaveza, da su radne obaveze na štetu sestrićkih susreta u razgovoru, u molitvi i u kontemplaciji. Sestre često dugo u dan ili u noć završavaju poslove koje vide kao neizostavne.³⁹ Postavljaju si pitanje: Dokle će tako moći? Snage se veoma sporo pomlađuju jer izostaje pomladak za obilati apostolat što smo preuzele.

Što se tiče raspoređivanja poslova u zajednici, Konstitucije jasno kažu da ih raspoređuje predstojnica,⁴⁰ da bdije nad radom sestara, nad izvršavanjem dnevnoga reda, stega i pobožnih vježbi.⁴¹

Biti u zajednici u ulozi poglavarice uvijek je veći napor, što ćemo podrobnije vidjeti u sljedećoj točki.

5. Sestra služavka u službi poglavarice

Kada govorimo o službi poglavarice, govorimo o službi animatorice, voditeljice. Ključne riječi su: *povezanost i suradnja*.⁴² Uistinu imamo jasne

³⁷ Isto, zajednica u Opuzenu

³⁸ Isto, zajednica u Merateu

³⁹ Isto, zajednica u Voćinu

⁴⁰ Konstitucije SMI, čl. 206.

⁴¹ Isto čl. 207,

zakonske odredbe koje kazuju kada, koliko i kako treba živjeti sestra služavka službu poglavarice u zajednici. Opisane su razine službe u zajednici, s naglaskom kako je odgovornost svake poglavarice pred Bogom velika.⁴³ U drugom dijelu XVI. poglavlja Konstitucije preuzimaju tekst iz Ivanova Evanđelja,⁴⁴ u kojemu se govori kako nam je Isus-učitelj dao primjer po kojemu i mi jedna drugoj trebamo služiti. Osobito jasno je određeno da *sve poglavarice trebaju*.⁴⁵

1. *dobrohotnim i iskrenim držanjem steći i čuvati povjerenje sestara*
2. *sestrama će biti u pomoći*
3. *bodrit će ih u pothvatima*
4. *promicat će aktivnu i odgovornu poslušnost*
5. *posebnu brigu iskazivat će bolesnim sestrama*
6. *mladima će pružati pomoć i potporu*
7. *glavarica ima dužnost služenja*
8. *imat će povjerenje u sestre*
9. *nastojat će da cijela zajednica bude uključena u izgradnju:*
 - *duha*
 - *stege*
 - *izvođenje zajedničkih pothvata*
10. *Suradnja treba biti stvarna na planu:*
 - *družbe*
 - *provincija*
 - *zajednica*

Sestre, nadalje, spominju kako se pogled na službu poglavarice promijenio u odnosu na nekada. Predstojnice su danas „na meti“⁴⁶, jer sve moraju odraditi i za sve su odgovorne. Svakako, razmišljanje o teškoćama u vodstvu i u animiranju zajednice treba ozbiljno shvatiti. Odgovor može biti pokazatelj razine ljudske, duhovne i redovničke zrelosti sestara. Sestre su predložile da

⁴² Direktoriji SMI, čl. 175.

⁴³ Konstitucije SMI, čl. 204.

⁴⁴ Iv 13,13-15

⁴⁵ Konstitucije SMI, čl. 154.-155.

⁴⁶ Rad na Konstitucijama i Direktoriju, zajednica u Dubrovniku, str. 2

bi bilo dobro organizirati školu za voditeljice zajednica.⁴⁷ Kazale su kako se nađu u teškoćama jer nisu pripravljene za tu službu. Ipak, duhovnosti Družbe je ono vlastito, tj. da svaka sestra bude SESTROM, i za sve nas je to najvažnije. I za poglavaricu je to najvažnija vrлина. Kad je posjeduje, „poštuje sestrinsko dostojanstvo svake sestre i čuva se naglosti, ljutitosti i uvredljivih riječi.“⁴⁸ Predstojnica, više nego druge sestre, može utjecati na ozračje u zajednici. Valja neprestano unositi pozitivne elemente, nadasve duhovnost djetinjstva i blagost bez kojih nema dobrog obiteljskoga, niti sestrinskoga ozračja. A kako je dobro i milo kao braća zajedno živjeti, kaže psalmist.⁴⁹

Na svršetku

Uviđam da sam se u ovom izlaganju tek dotaknula bitnih pitanja našega identiteta. Svakako je osvijetljeno da identitet sestre služavke kao i njezinu osobnost gradimo iz dana u dan elementima iz našega fizičkoga i duhovnoga života. U našim osobnim iskaznicama, kojima dokazujemo svoj identitet stoji upisano gdje, od koga i kada smo se rodile. Kada pak dokazujemo ili pokazujemo svoj identitet redovnice sestre služavke, moramo posegnuti za duhovnom građom koja nas je oblikovala i ponijela. Upravo točke Konstitucija koje su sestre analizirale, a koje sam pokušala sažeti u ovom izlaganju, elementi su svakoj od nas po karizmi i posvećenju darovani od Duha Svetoga.

Zahvaljujem Vrhovnoj Upravi Družbe, na čelu s majkom Maria Anom Kusturom, koje su mi povjerile zadaću da priprelim radno izlaganje za ovaj kapitul. Zadani cilj sam razumjela tako da osvijetlim lik sestre služavke za naše vrijeme. Svjetla što sam ih u osvjetljavanju koristila, su naše Konstitucije i Direktorij, radni materijal naših zajednica i dokumenti Crkve.

Na ovaj smo se kapitul pripremale Utemeljiteljevom molitvom⁵⁰ u kojoj On moleći za jednu RADOST, kaže: „Daj mi samo tu radost da Tebe ljubim“.

⁴⁷ Isto, zajednica u Geretsriedu

⁴⁸ Direktorij SMI, čl. 81.

⁴⁹ Ps 133,1

⁵⁰ Utemeljiteljevo pismo sestrama, 15.10.1015. toč. 12.

Po Utemeljitelju, samo je jedno potrebno: ljubiti Isusa. Samo je to istinska RADOST.

Na kraju vam, drage sestre, želim podariti dva podsjetnika na ovaj susret.

Prvi je ogledalce u obliku srca. Oblik srca predstavlja Isusovo srce. Kad se u njemu ogledamo, vidjet ćemo svoj lik - svoj identitet u Njegovu srcu. Meni je ta slika predivna! Neka i vas ohrabruje!

Drugi podsjetnik je tabela s 12 točaka koje su se iskristalizirale tijekom sjednice UISG redovnika početkom ove godine u Rimu.⁵¹

Govore sažeto o bitnome i nebitnome za redovnički život. Ovo je pogled redovništva na svjetskoj razini. Vjerujem da će i ovaj podsjetnik dati ohrabrenje našim koracima u Isusovu budućnost.

Hvala!

⁵¹ UISG, Costellazione di Roma 12-13. siječnja 2012.

BITNO I NEBITNO ZA REDOVNOČKI ŽIVOT DANAS

MOŽEMO SE ODREĆI:	NE SMIJEMO SE ODREĆI:
Velikih zdanja/djela	susresti osobe ti na ti
kuća za odmor	biti gostoljubivi, vidjeti i čuti očima i srcem Boga
kuća za duhovnost	biti osobe sa čvrstim duhovnim pečatom
slavnih projekata	otići gdje ljudi jecaju
držati se neizostavnima	potrošiti život za nekorisne osobe
biti profesionalke	biti visoke kakvoće žene i majke
identiteta naučena za stolom	identiteta u dijalogu s poviješću i u otvorenosti prema Bogu
naših osobnih interesa	živjeti zajedništvo sestrinstva
Koprene-šlajera	živjeti zanosno onaj identitet koji nam je dan od rođenja i koji zahtjeva trajno obraćenje
Osobne točke gledišta	odustati od izazova razmišljati 'drugačije' i 'oprječno'
hijerarhijske uloge	našeg dijela u povijesti i u proročanstvu u Crkvi i svijetu
Pjevati slavopojke karizmi	podijeliti karizmu također među onima koji vjeruju drugačije i koji ne vjeruju

Literatura

1. Konstitucije Družbe sestara Služavki Maloga Isusa, Zagreb, 2010.
2. Direktorij Družbe sestara Služavki Malog Isusa, Zagreb 2010
3. Utemeljiteljeva pisma sestrama, priredile s. M. Mirjam Dedić i s. Annemarie Radan, Zagreb – Sarajevo, 2000.
4. Radni materijal za XVIII. redoviti generalni kapitul. Promišljanja svih sestara u Družbi nad obnovljenim Konstitucijama, Zagreb, 2012.
5. Dokumenti II. vatikanskoga sabora
6. Crkveni dokumenti o posvećenu životu. Od II. vatikanskoga sabora do apostolske pobudnice Ivana Pavla II. "Vita Consecrata", priredio fra Viktor Nuić, HKVRPP, Zagreb, 1997.
7. Dokumenti sulla vita consacrata 1990.-1996., Raccolti da Gian Franco Poli e Pietro Crespi, Volume II, Editrice Elle di CI, Leumann (Torino) 2002.
8. Timothy Radcliffe O.P, Redovnici, jeste li sretni? Duhovnost demokracije i inteligencija poniznoga srca, Priredio Frano Prcela O.P., Dominikanska naklada *Istina*, Zagreb, 2001.
9. Jure Šimunović, *Dar Crkvi i svijetu*. Redovnici na putu za treće tisućljeće, Split, 1996.
10. Jose Cristo Rey Garcia Paredes, CMT, *Poslanje redovničkoga života*. Teološki temelji, HUVRP, Zagreb, 1993.
11. AA.VV., Vita Consacrata. Nuove Forme di vita evangelica. Movimenti ecclesiali: carismi in comunione, CISM, Roma 2005.
12. Josu M. Alday, C.M.F., La formazione alla vita consacrata nel Magistero della Chiesa. Dal Concilio Vaticano II ad oggi, Editrica Rogate, Roma, 1993.
13. Carlos G. Valles, *Živjeti zajedno*, Zagreb, 2001.
14. Se vuoi, Rivista di orientamento anno 53° - n. 1/2012.
15. Carlos Emilio Ham, Ma voi chi dite che io sia?: la nostra identita' in relazione all' altro, UISG, Costellazione di Roma, 2012.

IDENTITET SLUŽAVKE MALOGA ISUSA U SVJETLU OBNOVLJENIH KONSTITUCIJA

SLUŽAVKA – POGLAVARICA

Na početku našeg današnjeg razmišljanja na temu *SLUŽAVKA POGLAVARICA* poslušajmo i pokušajmo **čuti** poruku iz odlomka Ivanova Evanđelja koji je odabran kao uvodni tekst XVI. poglavlja naših Konstitucija:

Vi me zovete Učiteljem i Gospodinom. Pravo velite, jer to jesam! Ako, dakle, ja - Gospodin i Učitelj - vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih.

(Iv 13, 13-15).

Poruka je jasna: pred očima našega duha je Isus, ponizni Sluga u stavu poniznog služenja braći. U upravo izgovorenim riječima Evanđelja čuli smo da nas Isus poziva slijediti Njegov primjer. Mi smo one koje smo po Njegovoj zamisli i posebnom daru služenja neposredno pozvane „prati noge“ najprije svojim sestrama, a onda svima koji se nađu na našem životnom putu.

U ovaj evanđeoski kontekst želim smjestiti naše današnje razmišljanje o „služavki“ poglavarici.

Na prvi pogled kao da ovo zvuči malo neobično, možda i kontroverzno? Ali nije tako: Po evanđeoskoj logici

«Gdje sam ja tamo će biti i moj sluga». To kaže Krist koji vlada nad svim. Za vjerno služenje obećava kraljevstvo.

U našem slučaju,

služiti = vladati > što bi odgovaralo **služavki sestri** i

vladati = služiti < što bi odgovaralo **služavki poglavarici**.

Vidimo da se i u jednom i drugom slučaju radi o služenju, a za služenje je karakteristična odanost, vjernost, susretljivost, dosjetljivost, želja da se pod svaku cijenu ugodi onomu kome se služi... Predznak istinskog služenja je ljubav, a ako je ljubav **kraljica** svih krjeposti, onda je u poniznom služenju, tj. u **ljubavi moć svake „služavke“**.

U svemu ovom važno je razvijati svijest da smo sve „služavke“, pozvane izgrađivati vlastiti identitet po uzoru na Mariju, prvu služavku malog Isusa, i da nije bit u onome koju dužnost vršim, nego kako i s koliko ljubavi i svjesnosti dara **služenja** vršim povjereno, naravno, u svemu tražeći volju Božju.

Međutim i služavka sestra i služavka poglavarica **služe odgovornim posluhom**, ali kroz različite službe. U tome je njihovo dostojanstvo s obzirom na koje među njima vlada **istinska jednakost**; tu se one susreću i među njima nastaje ono najpoželjnije: **SUodgovornost**, **SUdioništvo** i izvršna **SUradnja** na dobro zajednice.

Međutim, svaka služba ima svoju mjeru odgovornosti... poglavarica kao **primjer** u življenju redovničkog života u zavjetima, svoju službu odgovornog **vodstva** zajednice pretvara u ponizno služenje sestrama. Poput Isusa. Ali i svaka pojedina sestra je po svojoj mjeri odgovornosti dužna doprinositi izgradnji **dobra** zajednice sa svim svojim, od Boga joj danim darovima, živeći po pravilima i običajima Družbe. Sve se isprepliće. Da bi bilo dobro i da bi Družba, provincija ili mjesna zajednica održala živom svoju karizmu i poslanje kroz vrijeme, svaka članica bi trebala trajno raditi na osobnoj izgradnji na svim razinama. Koje li sreće kada bi svaka svojim odanim i vjernim služenjem vladala...

Unutar Družbe sestre su raspoređene po službama koje su nerijetko hijerarhijski ustrojene.

U središtu našeg razmišljanja je **lik služavke poglavarice** koja po hijerarhijskom ustrojstvu Družbe zauzima ulogu vodstva i pozvana je preuzeti punu odgovornost u animiranju života i poslanja zajednice.



U prvom dijelu izlaganja promotrit ćemo **lik služavke poglavarice, njezinu osobnost, svijest odgovornosti i služenje zajednici - Družbi** obuhvaćajući sve profile poglavarica koje prema hijerarhiji naše Družbe imamo: vrhovna poglavarica, provincijska poglavarica i kućna poglavarica.

U drugom dijelu pokušat ću nešto reći o odnosu **poglavarica jedne prema drugoj i u njihovom odnosu prema sestrama koje su im povjerene.**

1. Lik poglavarice, njezina osobnost i svijest odgovornosti

Ljudsku, kršćansku i redovničku dimenziju osobnosti „služavke“ promatrali smo u predavanjima i raspravama prvoga dana i donijeli zaključke. Svaka sestra je pozvana kontinuirano ulagati u rast i dozrijevanje na svim razinama svoje osobnosti.

Međutim, poglavarica, koja je postavljena voditi druge i pomagati im u procesu izgradnje, koja je pozvana preuzeti odgovornost za cijelu zajednicu i za pojedince, morala bi svjedočiti dalji odmak na putu osobnog ostvarivanja u ljudskosti i posvećenosti kako bi imala adekvatnu mjeru osobnih kvaliteta za svoju službu. Kao takva, ona će moći stati, čuti, vidjeti i snagom svoje službe u suradnji s milošću i sestrama, djelovati na dobro svih.

Dodala bih da sestra koja je pozvana obnašati poglavarску službu morala bi, iznad svega, biti cjelovita osoba, zrela na ljudskoj, duševnoj i duhovnoj razini. Ljudska zrelost očituje ju kao karakternu osobu, osobu kulture, osjetljivu na sve što ju okružuje, suosjećajnu i solidarnu s drugima, koja u dobroj mjeri poznaje sebe, svoj temperament, kao i svoje emocije i zna ih držati pod kontrolom...

Također bi u dobroj mjeri morala imati vjerničku i redovničku zrelost s osobnom karizmom služenja u vodstvu zajednice. U našim Konstitucijama stoji da se za prov. glavaricu, a to vrijedi za svaku drugu, bira sestra krotka duha i uzornog redovničkog života. Njezina izgrađenost očituje se u blagom i strpljivom vodstvu sestara dajući im primjer zdrave pobožnosti i požrtvovne ljubavi. (usp. Konst. čl. 191)

Poglavaricu krase dobrohotnost i iskrenost u odnosu sa sestrama što rezultira sticanjem i čuvanjem povjerenja sestara.

Vrlo je važno da je poglavarica osjetljiva na potrebe sestara, da ima onu finu senzibilnost za sve, posebno za starije, bolesne i mlade članove. (usp. Konst. čl. 154)

Izvjestan stupanj opće obrazovanosti neminovan je u poglavarskoj službi...

Kada govorimo o liku i osobnosti poglavarice, bilo vrh. prov. ili kućne, mogli bismo, prema *Uputama sestrama* blažene Marije Propetog Isusa Petković, sve sažeti u nekoliko važnih točaka... Naime, kada viša vlast (Kapitul i viša poglavarica) izabire ili imenuje sestru za određenu poglavarску službu trebala bi voditi računa da dotična bude:

1. prožeta Duhom Božjim
2. da je prožeta duhom molitve
3. da je prožeta duhom zavjeta i Konstitucija
4. da ljubi Boga i svoju Družbu
5. da je prožeta duhom poslušnosti, iskrenosti, razboritosti, mudrosti, savjeta, straha Božjega...
6. da je miroljubiva, da se s raznim duhovima zna mirno i mudro odnositi
7. da oko sebe stvara duhovno ozračje mira i zadovoljstva

O svakoj od ovih odlika dalo bi se puno govoriti. To sada nismo u mogućnosti. Ali o svakoj se može osobno razmišljati, produbljivati ju, (možda i u radionicama) naravno, sve sa svrhom da dobivene spoznaje primijenimo u životu.

Ovdje bih se samo nakratko zaustavila i rekla riječ-dvije o **krjeposti poniznosti** koja je bitna sastavnica našeg, tj. Družbinog identiteta. Tema koju promišljamo svakako ju podrazumijeva, pa zato stavljam na nju poseban naglasak.

PONIZNOST je krjepost koja bi na poseban način trebala resiti sestru vršiteljicu poglavarске službe. Poniznost je, uostalom, bitna sastavnica našeg identiteta, dakle svake od nas. Kako bi i moglo biti drugačije kad se zovemo „služavke **malog** Isusa“ koji se, parafraziram našeg Utemeljitelja, 'u

jaslicama na oštroj slami htjede roditi da mu bez straha pristupimo i da ga zavolimo'.

Svaka „služavka“, a poglavito poglavarica ima jedinstvenu priliku iz Isusove malenosti crpiti za svoju poniznost. Naš Božanski Učitelj učinio je sebe malenim po rođenju u krajnjoj skromnosti, poniznim i šutljivim u euharistijskom komadiću kruha u kojem je strpljiv u stanju beskrajnog čekanja da Mu dođemo kako bi On došao k nama samo zato da nam ljubavlju ispuni srce, a otkloni strah i besmislenu, a jako kažnjivu oholost, aroganciju, uznositost...

Poglavaricu koja se ne umara u oblikovanju svoje osobe po uzoru na Isusa, prvu njegovu služavku Mariju i šutljivog, pravednog i brižljivog Josipa, sestre poštuju, gledaju je kao model u vlastitom hodu duhovne izgradnje.

Ponizna poglavarica olakšava svojim sestrama da je lakše i za sebe korisnije slušaju.

Drugim riječima, onaj koji vrši službu vodstva zajednice mora u velikoj mjeri njegovati krjepost poniznosti koja će pomoći povjerenim joj sestrama da joj bez straha i lako prilaze. Ponizno, skromno držanje, blag i ljubazan govor, osobito kada se njime izriče zapovijed, opomena, upozorenje, tada, uz blagost ide i određena doza ozbiljnosti.

Poniznost i blagost doći će do izražaja kod poglavarice i onda kada im upućuje molbe u korist zajednice ili koje sestre, kao i kada moli uslugu sestre za sebe osobno. Za učinjeno bit će im uvijek iskreno zahvalna. Tada će lakoća slušanja poglavarice od strane sestara biti neupitna. Radi se o tome da se sestrama olakša posluš kojeg su zavjetovale jer važna je vjernost Bogu danim obećanjima, a time i posvećenje i spasenje svake sestre.

2. Služavka poglavarica u služenju zajednici, provinciji, Družbi, u konačnici Bogu

Često se u našim krugovima zna čuti da su sestre koje obnašaju poglavarску službu povlaštene osobe, osobe koje imaju čast i vlast, nikome odgovorne, a njima svi... Naravno, potpuno krivo... Dozvolite mi da kažem da svatko razuman, ispražnjen od duha kritizerstva, zdrav od bolesti egoizma i svega što uz to ide, svatko tko je shvatio svoj poziv i život po Evanđelju nikada

neće ovako razmišljati, još manje svoja kriva mišljenja pripočavati drugima. Sreća, naše sestre (a one su u većini) koje krase evanđeoska jednostavnost i dobrota, jako dobro razumiju težinu i odgovornosti pojedinih službi, poštuju one koje ih obnašaju i podržavaju ih svakodnevnim molitvom. One su oni čvrsti potpornji bez kojih bi poglavarice teško vršile svoju službu na dobro svijetu.

Da li je služba poglavarice uistinu **čast i vlast** ili ipak velika **odgovornost** pred Bogom, Crkvom, Družbom, ali, naravno, i pred vjernicima, pa i nevjernicima? Odgovor na ovo pitanje možda ćemo dobiti kroz današnje produbljivanje naše teme.

Apriori bih rekla da je to i jedno i drugo.

Časna osoba može biti samo ona koja životom svjedoči Isusovu ljubav dok predano nosi svoj križ zagledana u golgotškog Patnika u sestrama i braći.

Služiti zajednici i zajedno sa sestrama tražiti i po svojoj službi posredovati im da bi svi zajedno vršili volju Očevu poput našeg božanskog uzora Isusa poslušnog Ocu do smrti, to je **časti i dostojanstvo** služavke pozvane preuzeti odgovornost za svoje sestre služeći im bez ostatka.

A **vlast**? Sve su crkvene **vlasti odozgor**, tj. od Boga, ali za služenje svima. U posvećenom životu vlast je prije svega duhovna jer bi poglavarica morala biti svjesna da je pozvana slijediti Ideal koji ju beskrajno nadilazi i kojem se može približiti samo kroz molitvu i ponizno traženje, a koje joj onda omogućuje da prepozna djelovanje Duha u srcu svake sestre koja joj je podložna. Duhovna vlast se stavlja u službu onoga što Duh želi ostvariti po darovima koje on dijeli svakom članu sestrinske zajednice.

Tu se radi o velikoj odgovornosti osobe prema Bogu, Crkvi, Družbi, provinciji, mjesnoj zajednici...

No, veliki je problem kada se dogodi da su vršiteljice poglavarске službe **služenje zajednici pretvorile u vladanje zajednicom**... U tom slučaju postaje upitan identitet dotične, tj. može li uopće nositi ime „služavka“? I ne samo što je samu sebe oštetila, nego su tu velike posljedice i za sestre koje, možda i s pravom, zauzimaju negativan stav i prema poglavarскоj službi kao takvoj, premda je služba jedno, a njezino vršenje, zbog devijantne osobe koja ju obnaša, može biti krivo i prema tome treba zauzeti ispravan stav.

Naš posvećeni život prema učenju II. Vat. definiran je kao „imitatio Christi“ – poistovjećivanje s Kristom. U našem kontekstu važno je da si svaka

poglavarica, bilo ona koja vodi kućnu zajednicu, bilo ona koja vodi provinciju ili Družbu ne prestaje posvješćivati da je čitav Isusov život pretvaranje moći u poniznost, (veliki Bog se utjelovio, rodio, trpio, umro...) da je to vlast onoga koji se ponižava sve do lika sluga. A naš Papa Benedikt XVI. kaže: „*Za Boga vlast znači služenje, poniznost, ljubav; znači ući u logiku Isusa koji se saginje da opere noge učenicima*“ (usp. Iv 13, 5), *koji traži pravo čovjekovo dobro, koji ozdravlja rane, koji je sposoban za tako veliku ljubav da daje svoj život, jer je LJUBAV.*

Stupnjevitost Božjeg „umanjivanja“ događa se u Njegovu Sinu Isusu Kristu počevši od utjelovljenja i rođenja preko poniznog, Ocu bez ostatka poslušnog života, punog borbi sa silama zla koje je u svijetu, pa do Njegove strašne muke i krajnje ponižavajuće smrti na križu.

Za „služavku“ je Isus malen i u jaslama i na križu. Upravo to je za nju izazov koji ju, po primljenoj karizmi, trajno potiče na traženje i prepoznavanje Krista koji se i danas krije u krhkosti ljudskih bića.

Do ovoga neće doći ako poglavarica nastoji nalaziti se u posebnom odnosu s Isusom Kristom, poslušnim Slugom u svojoj trostrukoj službi (SAPosluh)

1. služenje pojedinoj sestri pozvanoj na život za vlastito posvećenje

2. izgrađivanje sestrinske zajednice

3. sudjelovanje u zajedničkom apostolatu

Prema dokumentu *Služenje autoriteta i posluh*, poglavarica je **autoritet** u svojoj zajednici. Možda nam ova riječ zvuči odbojno. Pa i je tako ako ju shvaćamo kao sinonim za vladanje. No, pogledajmo o čemu se zapravo radi: **autoritet** dolazi od lat. riječi **augeo** – **ere** što znači **uvećavati, rasti, izrastati**... U **etimološkom** kontekstu ona znači „**puno ostvarenje**“.

Poglavarica koja je **autoritet** svojim životom i moralnom prisutnošću u zajednici, po svom poslanju u funkciji je punog izrastanja zajednice koja joj je povjerena, bilo da se radi o Družbi, provinciji ili kućnoj zajednici. Dakle, **autoritet** nije vladanje, vlast, on je **rast**. Služba **autoriteta**, ponovo napominjem, duhovne je naravi i u funkciji je **sredstva** u izrastanju redovničke zajednice (misli se na zajednicu Družbu, provinciju kućnu zajednicu.)

Služba poglavarice je poslanje. Ona je ta koja je zadužena animirati zajednicu. **Anima = duša; animirati → oživljavati**. U našem smislu animirati znači **unositi život u zajednicu**, oživljavati je.

Ona je osoba čije je poslanje biti stalno **zaposlena u nastajanju drugih**, ali pri tome treba biti svjesna da smo svi u **hodu**, ne samo na putu na kojem se može i stajati, nego u **hodu**. To je nešto što nas obilježava iznutra. Redovništvo je svo **od sutra, danas prisutno**. Mi smo sve ostavili. Zbog čega? Jer smo izabrani. Bog me treba da pokaže svijetu što će sutra imati. Bog nas treba kao eshatološku crtu Crkve kroz redovnički život. Ako te svijesti nema, od sebe nećemo moći učiniti ništa, a onda ni od drugih. Ta svijest mora biti budna poglavito kod voditeljica naših zajednica kako bi ona mogla poticati tu istu svijest kod sestara. Ti, sestro, ja – mi osobe smo sutrašnjice. Mi smo u hodu. „Naša je domovina na Nebesima“. U hodu smo prema Eshatonu na kojega svojim životom već sada ukazujemo. U tom hodu od poglavara se traži velika **dosljednost**. Osoba koja je pozvana vršiti vlast, kaže spomenuti *Dokument Služenje autoriteta i posluh*, mora znati da će to moći činiti samo ako bude **prva** koja će se upustiti na „hodočašće koje vodi intenzivnom i čestitom **traženju Božje volje**. Poglavar i posluh idu zajedno i neodvojivi su jedan od drugoga, zapravo „dva su lica iste Evandeoske stvarnosti“ i izravno su vezani uz Isusa. „Posvećeni život“, navodi se dalje u Dokumentu, „želi jednostavno živjeti Isusovu vlast i posluh“, dodajem na svim razinama našeg života i djelovanja.

Služavka - poglavarica i izazovi vremena

Poglavarice, koje su preuzele odgovornost za zajednicu, moraju imati sposobnost uočavanja izazova našega vremena, jer „naše je vrijeme, vrijeme velikih izazova“. (PC 73)

Zadatak im je, osposobiti se, razumjeti i razlučiti izazove i u skladu s tim pozvane su premisliti našu prisutnost u vremenu u kojem živimo. Da bi to mogle potrebno je imati jasnu spoznaju o našem **identitetu** kako bi na samo nama svojstven način mogli dati svoj doprinos kao odgovor na današnje izazove.

Samo tako naša prisutnost postat će **ZOV, OBJAVA, GOVOR** ovome svijetu. (sve ovo pisano velikim slovima)

U skladu sa svime što je upravo rečeno, poglavarica ima zadatak kreativno djelovati, djelovati u skladu s Božjom voljom za, u ovom vremenu,

povjerene joj osobe. Zato je potrebno puno moliti, međusobno razgovarati... Ovdje bi bilo dobro zapitati se:

Kada smo u zajednicama razgovarali o posebnosti dara, o vrstama karizmi kojom je obdarena jedna ili druga sestra u zajednici? Osviještena poglavarica zna da je neophodno zaustaviti se nad osobama. Ako hoćemo karizmu održati živom u vremenu ne smijemo zaobići osobe. P. Duda je jednom izrekao divnu istinu: „Karizma, to je čovjek“. Ako hoćemo, a trebali bi htjeti, upoznati karizme svoje zajednice, „prelistavamo“ osobe koje u njoj imamo.

Sestra poglavarica nije samo u funkciji reda i discipline. Ona je tu da prati vrijeme i promjene u njemu. Zadatak joj je pratiti i sustavno iščitavati crkvene dokumente koji su pisani za ovo vrijeme s razlogom da u svojoj zajednici otkriva na koji način se, kao Družba, ugraditi u poslanje Crkve danas.

Nikako joj ne smije promaknuti brzina promjena. Sve se mijenja i sve što se mijenja dodiruje nas. U tako brzim promjenama nositeljica poglavarске službe odgovorna je za identitet drugih, sestara koji čine zajednicu. Prema tome odgovorna je za identitet zajednice. Važno je i to da ona zna da svi članovi zajednice imaju samo ovo vrijeme i u skladu s tim ukazivati joj (sestrama) da je naše samo ovo danas. Jučer je prošlost kojom poučeni, možemo danas biti mudriji, a budućnosti još nema. Ako je bude predodređujemo joj kvalitetu danas. Sve ovo treba zapaziti i pravilno usmjeriti. Nepošteno je živjeti od stare slave, i pasivno živjeti svoje jedino realno danas.

Ključ svega je u koncepciji života koja se naziva **trajno nastajanje**.

Traženje novih putova u realiziranju karizme traži sama karizma. Dar se ne smije fosilizirati. Dar je trajnica Crkve, ali oblik nije trajan – prilagođuje se potrebama konkretnog vremena.

Poglavarica je osoba koja razumije život, ali ne samo život u sebi, nego život koji se događa u stalnim promjenama... Sestre su u svojim osvrtima na obnovljene Konstitucije lijepo konstatirale da je poglavarica pozvana biti čuvarica „**SVETOGA**“ u svojoj zajednici. To je ono tinjanje žiška svjetla i mijenjanje plamena prema vjetru promjena. To je život u promjenama i kreativna prisutnost **STALNOGA** u zajednici.

Neumjesna su pitanja: ako se bavimo znakovima vremena i tražimo se u njemu, a svi znamo da imamo karizmu aktualnu za svako vrijeme, pa onda još i osobama... kada ćemo stići drugo raditi, jer posla je puno, nas sve

manje...??? Istina. Ali i malobrojni možemo dati vrijedan doprinos ako smo se pravilno smjestili u naše „ovdje“ i „sada“. Ne smijemo se oglušiti na zov vremena i ljudi u njemu. Onoj koja vodi zajednicu i za nju odgovara treba biti kristalno jasno da rad kao takav nije na prvom mjestu i ono... važno je da sve bude pokriveno, da nema tzv. „rupa“. Poglavarica nije samo u funkciji rasporedbe posala (ne daj, Bože, da joj je važno samo ako sve štima na tom planu), a da se pri tome često ne gleda na osobne karizme sestara, njihove mogućnosti i osposobljenost za dužnosti koje im se povjeravaju... Ljubav bi trebala voditi poglavaricu da poštuje fizičke, mentalne, intelektualne, zdravstvene, dobne granice svojih sestara, tj. njihove (ne)mogućnosti preuzeti dužnost koja im se povjerava. Prevažno je da u hijerarhiji Družbe sestre moraju paziti da zadatke koje odrede svojim sestrama iste mogu obaviti besprijekorno i na čast Družbe.

Ako se ovo ne poštuje, dolazi do frustracija, nezadovoljstva, napetosti... a kada se radi o mlađim članicama, pod tim pritiscima slome se i nerijetko dolazi do odustajanja od redovničkog poziva. Krajnje je vrijeme da se ovo uzme ozbiljno. Ako volimo Družbu, a poglavarica tu kvalitetu u dobroj mjeri neminovno mora imati, to bi joj trebao biti uvjet da može obavljati poglavarску službu, onda su nam najvažnije sestre i njihovi, od Boga dani darovi, koje treba otkrivati, usmjeravati, pomoći svakoj da ih razvija, umnaža... Samo tako ostvaruje se plan Božji sa svakom sestrom koja je pozvana i ima svoje mjesto u našoj redovničkoj obitelji. Ono s čime je svaka došla u Družbu ne smije se ignorirati, jer ona samo s osobnom karizmom, sretno ugrađenom u Družbinu karizmu, može biti kvalitetna sugraditeljica (suoživotvoriteljica) života i karizmatškog poslanja Družbe.

Zaključimo ovaj dio: da bi poglavarica mogla biti nositeljica svoje službe važno je da ima jaku svijest o promjenama vremena. U tom vidu potrebno je tražiti nove putove u vođenju zajednice i učiniti sve da se slijedi put stalnog nastajanja.

Božji govor je uvijek nov. Novost Njegovog govora skrivena je u vremenu i u problemima ljudi; skriven je i u novim potrebama Crkve. Zato nam se karizma ne smije baviti 19. stoljećem, nego današnjim vremenom. Pitanje: GDJE SE DANAS SKRIVA OTAC UTEMELJITELJ?

Dužnost poglavara je i ta da današnje izazove Crkve učine svojim. Bog itekako danas govori o potrebama Crkve. Potrebno je pratiti i iščitavati crkvene dokumente da se čuje glas Crkve.

➤ Nekoliko profila poglavarice u našima zajednicama danas

- **Autoritativna poglavarica**

Važna je disciplina (čvrsta ruka). Važno je da nakon njezinog interventa sve funkcionira. Zahtjeva sitničavu podložnost onome što ona smatra dobrim. Ona sama ima pravu viziju stvari. Svi ostali su sredstva. Poglavar je ovdje **iznad zajednice**, a odnos je sluganski. (servis)

- **Podložna poglavarica**

Sušta suprotnost. Umjesto da ona vodi zajednicu, zajednica vodi nju, odnosno određeni klanovi u zajednici. Poglavarica ovdje traži svoje mjesto, podložna je „jakima“ u zajednici... Da bi im se svidjela mora im se podložiti. Ova osoba je manjkava, neobrazovana... Da bi se održala, ona tone... Ovdje je poglavarica **pod zajednicom**.

- **Administrativna poglavarica**

Važni su poslovi, menadžerstva, zaduženja... Na sestre se ne misli... Neka su sve stvari u redu izvana... Neka sve izvana štima i bude točno.

Ovdje je poglavar **pored zajednice**.

- **Pomirljiva poglavarica**

Poglavarica je blaga, dobroćudna, tolerantna... Glavna briga joj je sačuvati mir u zajednici.

Usmjeravanje zajednice iznutra, životnost ideala u zajednici – toga nema zbog „mira“. Poglavar je ovdje **na vratima** zajednice. Ona sve vidi, ali pušta da ide kao da je nema. Ovdje poglavarica nije ni korektiv ni pomoć.

- **Poglavarica – animator**

Želja i zalaganje da zajednica dođe do radosne raspoloživosti. Poglavarica omogućuje inicijative, stvaralaštvo... Stvara prostor u zajednici... Ono na što se pazi to je unutarnje raspoloženje zajednice više nego da se sve izvrši. Članovi su svi vrednovani u istini takvi kakvi jesu, osjećaju se slobodni.

Svaka poglavarica ima ponešto od svakoga od ovih profila, samo određuje ju onaj koji je kod konkretne osobe dominantan.

Najpozitivnija je, naravno, poglavarica – animatorica u zajednici.

➤ Što jedna poglavarica nikada ne smije zaboraviti?

- Da njezin unutarnji život bitno utječe na zajednicu, tj. njezin unutarnji život reflektira se na život zajednice. Ako je iznutra sređena i odnosi u zajednici su iskreni, poštteni, sređeni... Nužno je voditi računa o unutarnjoj higijeni duše...
- Nastojati da se zajednica teološki vrednuje. To znači vidjeti s onu stranu što se može vidjeti. Vidjeti nevidljivo. Npr. ako moja sestra šuti, znati vidjeti s onu stranu njezine šutnje...
- Stvarati u sebi odluku da će uvijek promicati dobro zajednice. To znači ne omalovažavati ni prošlost ni sadašnjost (prijašnje dobrodanašnje ne valja i obratno) osobe i one koje su bile ni koje su sada. Ako se zajednica gradi, ona će uvijek biti dobar korektiv. Promicat će dobro bez obzira od koga i kada dolazi.
- Poglavarica mora imati živu svijest da joj je potrebna stalna izobrazba... Možda unijeti u svoj kalendar termine svoje izobrazbe, onoga što joj najviše treba (teologija, duhovnost, psihologija, posvećeni život...) Važno!!! Da uzme jedno vrijeme za sebe.
- Koristiti sva raspoloživa sredstva da bi izrastalo sestrinstvo, kako humana: suradnja, ljubaznost..., tako i vrhunaravna: Slušanje Riječi Božje, slavljenje sakramenata, naročito Euharistijska i pokornička slavlja, duh. obnove, naše fiksirane mjesečne duhovne obnove svakog 25. duhovne vježbe...
- Spasiti sebe i članove svoje zajednice od površnosti, uopćenosti..., a to znači ne razlikovati se na dvije razine:
 - **na razini identiteta** - razviti duboku svijest o naravi karizme
 - **na razini dijaloga** - kako se karizma ostvaruje.

Dužni smo i danas očitovati volju Božju za svijet. Nesiguran identitet gura nas u loše ostvarenje.

- Nužnost usvajanja novog rječnika. Riječ je o tome da usvojimo riječi: **suradnja**, **sudioništvo**, **suodgovornost**, **supsidijarnost**... Novi rječnik

je pokazatelj novih potreba, a ono je opet pokazatelj novih ljudi i novog vremena.

SURADNJA – drugo ime za **POSLUŠNOST**.

Upisati u svoje srce da je **sestrinstvo pravi apostolat** u kojem prednjači poglavarica.

Okosnica svega je **jedinstvo** – događanje Oca i Sina i Duha Svetoga u našim zajednicama. Operativna razina je nalog redovničkog identiteta. Sva plodnost redovničkog života dolazi od kvalitete zajedničkog sestrinskog života.

- Učiniti sve da svoje stavove uskladi s nositeljima poglavarске službe u drugim zajednicama, posebno s višim poglavaricama. To se ostvaruje kroz razgovor, susrete... Zajednica ima pravo znati gdje je i kamo ide... . . .Važno je pri tome poštivati i prihvaćati različitost, ali je uvijek neophodna zajednička crta... ona zajednička čvrsta nit čijem oživljavanju doprinose različitosti uloga svakoga člana.

Biti poglavar nije hir, nego služenje, služenje svakoj sestri.

Ova posljednja točka u nizu svega nabrojanog što poglavarica ne smije nikada zaboraviti uvodi nas u naše završno razmišljanje na zadanu temu, a to je:

3. Služavka – poglavarica prema vrhovnoj, provincijalnoj, kućnoj poglavarici i sestrama i obratno

Sve o čemu smo do sada razmišljali neposredno oblikuje ili, bolje rečeno, utječe na njezine odnose prema drugim poglavaricama i prema sestrama.

Ne moram ni govoriti kako je od izuzetne važnosti da odnosi među našim poglavaricama budu skladni. Ono što bi ih trebalo obilježavati je poštivanje svake osobno, uvažavanje kompetencije koje svaka pojedina ima po svojoj službi, da su njihovi odnosi jedne prema drugoj odanost i povjerenje. Neminovna je korektnost u njihovim odnosima jer o tome ovisi cjelokupni napredak same Družbe, a sestrama koje su im povjerene olakšavaju, ili u protivnom otežavaju, posluh i radost života u pozivu.

Međusobni odnos poglavarice jedne prema drugoj možemo promatrati u 3 vida:

1. **sudioništvo u vršenju poglavarске službe.** Poglavarice su usmjerene jedna na drugu i dok služe zajednici, provinciji ili Družbi ne mogu djelovati individualistički ili, ne daj Bože, isključivati druge poglavarice iz jednostavnog razloga one **zajedno** snose svu odgovornost za Družbu dok odgovaraju za povjerenu im kućnu zajednicu, provincijsku ili cijelu Družbu.
2. **suodgovornost** poglavarica za Družbu prisutna je na svim razinama. Iako je za Družbu **neposredno** odgovorna vrhovna glavarica, za provinciju provincijska, a za kućnu predstojnica, svaka svojom službom utječe na život cijele Družbe.

Ni jedna si ne smije dopustiti odbijati vidjeti probleme; isto tako ona koja vidi problem. Snagom svoje službe, ali još više ljubavlju, strpljivošću, kvalitetnom komunikacijom pristupit će rješavanju poteškoće.

Pitanje: Ima li svaka naša poglavarica svijest suodgovornosti za našu redovničku zajednicu? Naravno, u nekoj dozi imaju. Da li u dovoljnoj? Koje su konkretne poteškoće?

3. **suradnja** – da bi obnašanje poglavarске službe uistinu bilo na dobro cijele Družbe, potrebna je suradnja među samim poglavaricama. Imali je? Zašto je nema više? Koji je uzrok ako te suradnje nema u mjeri koja je potrebna? Možda je razlog **nezainteresiranost** poglavarice za ono što je izvan domene njezine službe u segmentu koji je njoj povjeren. Naše je iskustvo je da se događa da jednu provincijsku, još manje poneku kućnu poglavaricu ne zanimaju događanja, nastojanja i angažmani generalne kuće i vrhovne uprave. Tu onda ne može biti ni suradnje. Ima slučajeva kada se o svim aktivnostima koje poduzima vrhovna uprava, poglavarice u provinciji skeptično izražavaju, pred sestrama ih omalovažavaju, prigovaraju, iako je sve dogovarano i odlučivano na zajedničkim (proširenim) sjednicama... Tu, naravno, ne može biti riječi o suradnji za naše dobro. Dapače, šteta koja time nastaje velika je. Najviše su oštećene sestre jer se poljuljaju u svojim odnosima prema poglavarima, dolazi do tenzija, kriza...itd.

Možda je uzrok u manjku suradnje u onom „nemam vremena“. Jedva da stignem obuhvatiti „svoje“... Hm... koje svoje? Nema mojega. Postoji samo „naše“, za koje smo pojedinačno i zajednički odgovorni.

Rekla bih da i ponašanje pojedinih poglavarica u njihovom međusobnom kontaktu itekako utječe na mogućnost suradnje među njima. Svaku aroganciju, grubo isticanje svoga, odbijanje apriori svega što se od jedne ili druge traži, treba isključiti.

Ako poglavarica, bilo vrhovna, bilo provincijska, ili kućna, razumije da bez njihovog iskrenog odnosa u ova 3 vida, **sudioništva, suodgovornosti i suradnje** u obnašanju poglavarске službe nema kreativnog služenja sestrama, onda će itekako na tome poraditi, bilo to lako ili teško, a zna biti teško ili neostvarivo utoliko ukoliko izostane iskreno nastojanje oko, ma samo i jednoga od njih.

Iskrena komunikacija – konstruktivni dijalog i ovdje imaju svoje važno mjesto. Ako nema komunikacije nastaje šutnja. Ovakva šutnja jako škodi skladu i jedinstvu među poglavaricama i stvaranju nepoželjne distance, a trebali bi ih povezivati zajednički ciljevi i sredstva ostvarivanja istih. Kada do ovoga dođe, ni u čemu nema suglasja, osim u jednom, a to je „ne diraj me“. Nitko, dok se traže putovi plodnog dijaloga, ne bi trebao isključiti mogućnost iskrenja u izražavanju stajališta koja su u suprotnosti, ali kada se sve sagleda, na višem je poglavaru donijeti zadnju odluku na koji način odgovorno surađivati i to treba prihvatiti.

Rješenje za usklađivanje odnosa postoji. Ja ga vidim u ljubavi prema Družbi koja, ako je iskrena i prava, ujedinjuje. Ljubi li je (Družbu), svaka će biti spremna ostaviti svoje sitne razloge i uputiti se zajedno s drugim poglavaricama, sebi nadređenima i podređenima, na put traženja dobra za sve.

Profil vrhovne glavarice

Vrhovna poglavarica, sam naziv njezine službe to potvrđuje, ima najveću odgovornost za cijelu Družbu pred Bogom, pred sestrama i pred cijelom Crkvom u svakom njezinom segmentu, prati život i djelovanje zajednica i njihovih poglavarica i u skladu sa svojim ovlastima djeluje.

U čl. 151. naših Konstitucija stoji da je „služba poglavarice dar Božji Družbi za zajedničko dobro“. Iako je dužnost svake poglavarice da čuva jedinstvo Družbe, poglavito se to odnosi na vrhovnu poglavaricu.

Dužna je pratiti naše vrijeme i promjene u njemu kako bi se njegovim izazovima prilagođavala naša karizma. Također ona je ta koja prednjači u praćenju i iščitavanju aktualnih crkvenih dokumenata, odluke i propise Sv. Stolice koji se odnose na redovnike i redovnice. Svojim pismima, dopisima, odredbama, potiče sestre na kvalitetan duhovni život i savjesno služenje. (Konst, 165)

Kao što smo već gore napomenuli. Pogl. je prožeta duhom molitve i poniznosti i u tom duhu povezana je sa sestrama iskrenom ljubavlju (Konst. 166), poštuje ih kao Kristove zaručnice, i prilazi im s povjerenjem. (isto) Otvorena je za sve sestre za koje uvijek ima ljubavi, razumijevanja, blagosti koju će obilno koristiti u ophođenju s njima.

Profil provincijske glavarice

Preuzima ne manju odgovornost. Dapače, dok je odgovorna za život i sveopći napredak u poslanju svoje provincije, što je nekako odgovornost u užem smislu, preuzima odgovornost za rast u dobru cijele Družbe koji ovisi o kvaliteti života u svim zajednicama.

Služba prov. glavarice zapravo je odgovornost za svaku sestru koju bi trebala što bolje upoznati i u skladu s tim pomagati joj u svemu kako bi njezin doprinos životu provincije imao onu kakvoću koju svaka sestra na samo njoj svojstven način može dati. Korisnost ovoga je najmanje dvostruka: prvo, sestra ima osjećaj osobne ispunjenosti, zadovoljstva i radosti, a provincija, odnosno Družba dobiva na višestrukom bogatstvu.

Kako se ovo može ostvariti, ima li poteškoća, problema, premalo angažiranosti da se dođe do ovakvog bogatstva? O tome možemo u radionicama i zajedničkim raspravama...

204. čl. Konst. navodi da se za provincijsku glavaricu bira sestra krotka duha i uzornog redovničkog života. Ovo bi joj trebalo biti stalni izazov u radu na sebi... S vrhovnom glavaricom bit će povezana u iskrenoj suradnji za zajedničko dobro.

Sve se može postići dobronamjernim, otvorenim dijalogom. Kada je međusobni odnos prov. i vrh. poglavarice u pitanju, neophodna je, tzv. integralna komunikacija. To znači da one moraju razgovarati o osobama, o sadržajima, o izlazima, i o putovima traženja najboljih rješenja za pojedince i zajednicu.

Konstitucije određuju što je prov. gl. dužna činiti. To je istina, ali nije miješanje u njezino područje ako se ukaže potreba...

Kućna poglavarica

Kućna poglavaricu koju u službu postavlja prov. glavarica, bit će joj potpuno podložna u vršenju svoje službe. Tako će sestrama biti živi primjer poštivanja poglavara, bezrezervnog, ali odgovornog poslušna odredbama i uputama poglavarica i vrhovne i provincijalne. Nastojat će da se svi dopisi, poslanice, pisma koja zajednica redovito prima od svojih poglavarica, čitaju, da se o njihovom sadržaju i porukama raspravlja u zajednici i donese plan njihove primjene u praksi zajednice.

Naša Družba ima nešto više od 70 zajednica. Svaka ima svoju predstojnicu na kojoj je da čuva onaj sveti tiganj koji se ne smije ugasiti. O tome ovisi život cijele Družbe.

Predstojniččin dar vođenja konstruktivnih razgovora sa sestrama svoje zajednice od nemjerljive je važnosti. Ona je ona koja potiče na komunikaciju sve članove zajednice, ona je inicijator i usmjeravateljica razgovora u pravom pravcu. Za uspješnu komunikaciju potrebna je njezina zrelost i autentičnost. Uzor komunikacije je Isusov način komuniciranja. Snaga komunikatora je ljubav koja ispunjava osobe.

Poželjno je da predstojnica zaista bude, ono što kažemo, osoba formata. Kao takva ona će i svoju sredinu i svoje sestre doživjeti kao svoje. To je moje, zdravo ili bolesno, ali moje... Prihvatiti to kao moje, ma kakvo ono bilo... Prevažno.

Možda je ovo zaista idealan govor... Mi ćemo vidjeti u zajedničkom radu i probleme koji su djelomično istaknuti i u pitanjima predviđenim za rad u skupinama...

Poglavarica se prema sestrama odnosi tako da one iz njezinih postupaka mogu razabrati da to što nalaže ili zapovijeda uvijek čini iz posluha prema Bogu.

Kada se radi o sestra, savjet, pomoć za koji zamole vrhovnu poglavaricu, nije dobro došla od strane provincijalki. Zašto. Donekle je to i razumljivo, jer izgleda kao da se radi o miješanju u službu provincijalke. Možda je poteškoća prihvaćanja u tome što izgleda da prov. poglavarica nije u stanju adekvatno pomoći?. Sve ovo nisu pravi razlozi... ako je na prvom mjestu sestra koja treba pomoć, a onda osobni razlozi koji su najčešće neopravdani. Vrhovna glavarica ima pravo po svim pravilima primiti i saslušati svaku sestru koja je zato zamoli. Ako se radi o nekim radikalnim rješenjima koja treba učiniti, vrh. gl. to nikada neće činiti bez provincijalne glavarice, nego će joj predočiti problem, sa svog stajališta ga definirati kroz razgovor kako bi zajednički pronašle rješenje.

POGLAVARICA – SESTRE

O ovom odnosu već je bilo govora u ovom predavanju. Ostavljam prostora za rad u radionicama da kroz razmišljanja i razgovore na postavljena pitanja dotaknemo aktualno stanje stvari u našim zajednicama.

Umjesto zaključka...

Nakon svega može se reći 'da voditi druge i biti odgovoran za njih nije ni malo lak zadatak, poglavito tamo gdje je osjećaj osobne autonomije prenaplašen ili uzrokom sukoba i razlogom zbog kojeg se u drugom ne gleda sestru već suparnicu, onu koja ugrožava, sputava, miješa se u moja prava i slobodu, onemogućuje odgovorno slušanje... Zbog toga je važno da svaka poglavarica svoju službu obavlja u duhu vjere.' (SAP)

Vjera, ljubav i poniznost su glavne odlike, kako poglavarice, tako i svake sestre, u njima se one dodiruju i međusobno pronalaze na dobro svoje redovničke obitelji.

SADRŽAJ

Uvodna Riječ	3
1. s. M. Sandra Midenjak	
<i>Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa – Lik i osobnost Služavke Maloga Isusa i formacija Služavke Maloga Isusa</i>	4
2. s. M. Admirata Lučić	
<i>Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa</i>	35
3. s. M. Irena Olujević	
<i>Identitet Služavke Maloga Isusa u svjetlu obnovljenih Konstitucija Družbe sestara Služavki Maloga Isusa, Služavka – Poglavarica</i>	52
Sadržaj	70